

ISSN 2671-1036
No. 05 / December 2023

SLÖCRO Business Mirror

Gospodarsko zrcalo

I FEEL
SLOVENIA

Empowering business

GREEN.
CREATIVE.
SMART.

STABILNO POSLOVNO OKRUŽENJE S UČINKOVITIM RJEŠENJIMA

1st

Poslovanje je u Sloveniji brzo i jednostavno, a Slovenija je dokazano jedna od vodećih zemalja u prekograničnoj trgovini
(WEF Globalni indeks konkurentnosti 2019; World Bank Group, Doing Business 2020)

Ulaganje slovenskih tvrtki u istraživanje i razvoj iznad je prosjeka EU-27, što rezultira tehnološki naprednim proizvodima i rješenjima prilagođenim vašim budućim potrebama
(European Innovation Scoreboard 2022)

700 mil.
consumers

Idealno smještena na križanju koridora TEN-T s lakim pristupom do 700 milijuna ljudi na regionalnim tržištima

7/163

Ulagачi Sloveniju vide kao državu sa stabilnom ekonomijom i jednim od najsigurnijih mjesta na svijetu
(WEF - Global Competitiveness Index 2022, Global Peace Index 2022)

Saznajte kako možete imati koristi od slovenskih Green/Creative/Smart rješenja.

Posjetite našu web stranicu www.sloveniabusiness.eu

SLOVENIA
BUSINESS

SPiRiT Slovenia
Business Development
Agency

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ECONOMY,
TOURISM AND SPORT

Oglašivač: SPiRiT Slovenija, Agencija za razvoj poslovanja, www.sloveniabusiness.eu.

Uvodnik

Poštovani čitatelji!

Pred vama je novi broj revije SLO CRO Business Mirror, pete po redu. Ponosni smo na svaki broj, posebno primjećujući da su vodeće hrvatske i slovenske medijske kuće Jutarnji list i Delo morale udružiti snage kako bi izdale sličan godišnji časopis pod nazivom Next Business!

Šalu na stranu - trgovinska razmjena između Slovenije i Hrvatske zaslužuje svu pažnju, pa nam ne bi nedostajalo gradiva za pisanje čak i kad bi revija izlazila kvartalno. Unatoč udarnim svjetskim događanjima koja nas brinu, ovdje, u našoj regiji nema razloga za pesimizam. Slovensko-hrvatska robna razmjena opet je rekordna, piše Dušan Pšeničnik, ekonomski savjetnik na Veleposalstvu R Slovenije u Zagrebu.

Čak i kada oduzmemo desetak inflatornih postotaka ostaje nam rezultat koji je za dva tako mala gospodarstva impresivan. Najzanimljivije je kako se stalno pojavljuju nove niše gdje je moguće produbiti suradnju. Zašto da ne? Zašto ići negdje dalje, kad je međusudjedska suradnja tu na dohvat ruke? U ovom broju revije SLO CRO Business Mirror pažnju posvetili smo temi koja je trenutno jednako aktualna u Hrvatskoj kao i u Sloveniji i drugdje u inozemstvu – ESG, dakle teme povezane s očuvanjem okoliša, razvojem društva i upravljanjem. Izabrali smo prvake u ESG, uzorne tvrtke u Sloveniji i Hrvatskoj, koje prednjače u svim kategorijama i dokaz su da ESG nije samo lijepo zvućći akronim. Održiva poduzeća na-

stoje uskladiti svoje aktivnosti kako bi doprinijela pozitivnom utjecaju na okoliš, društvo i upravljanje. Mnoge od njih uočavaju da održive prakse ne samo da mogu poboljšati njihov utjecaj na svijet, već i povećati njihov dugoročni uspjeh i profitabilnost. Naravno, ne stvaramo iluzije i nema jamstva da će svako održivo poduzeće automatski postići profit. Uspjeh ovisi o brojnim faktorima, uključujući vodstvo tvrtke, strategiju, provedbu održivih praksi i odaziv tržišta. Ključno je razumijevanje kako održivi pristupi u poslovanju mogu pridonijeti dugoročnoj vrijednosti tvrtke.

Dubravka Kopun iz revizorske Grupe Kopun piše o tome kako se tvrtkama mijenja vrijednost kad u njihovo poslovanje posegne državni regulator. Nedvojbeno se radi o još jednom dokazu Smithove tvrdnje, da o tržištu ponajprije odlučujemo mi ljudi i poduzeća kao da nas pri tome vodi „nevidljiva ruka“! Sve dok na scenu ne stupi „vidljiva ruka“ državnoga aparata kako ju je definirao John Maynard Keynes, a koja poništava greške nevidljive ruke nemoralnog poduzetništva i iskorištavanja razboritom vidljivom rukom mudrosti.

Iako možda spoj filozofije i ekonomije ne zvuči ozbiljno, svakako vjerujem da je jedini ishod za budućnost svijeta dugoročni pristup u poslovanju, svjesno upravljanje i pogled u budućnost.

Kroz svoje aktivnosti, susrete, informiranje i promociju SLO CRO Poslovni klub nastavlja put povezivanja gospodar-

DR. SC. SAŠA MUMINOVIĆ
Predsjednik SLO CRO Poslovnog kluba

stvenika obiju država. Uz pristupanje Pograničnoj gospodarskoj koordinaciji našim ćemo članovima otvoriti cijelu Alpe-Jadran regiju. Povezivanja i suradnje nikada ne može biti previše. Mi ćemo svoj dio posla savjesno obaviti, a na vama je da dogovorite konkretne poslove. U našim aktivnostima podržava nas javna agencija Spirit Slovenija te Veleposlanstva u obje države.

Očekujemo vaše komentare i pohvale. Uživajte u čitanju, učlanite se u Klub ukoliko još niste među našim članovima i preporučite nas vašim poslovnim partnerima!

Sretno u 2024. godini!

**SLO CRO Business
Mirror**

SLO CRO Gospodarsko
zrcalo

Sufinancira ga:

SPiRiT Javna Agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije tujih investicij i tehnologije

Glavni urednik:

dr. sc. Saša Muminović

Izvršna urednica:

Vesna Vukšinić Zmaić

Lektoriranje:

Infra svetovanje s. p.

Oblikovanje i grafička priprema:

AIKO, Maja Cerjak s. p.

Fotografije:

Ako nije drugačije zapisano osobni su arhiv, Adobe foto stock ili Canva foto stock

Tisak:

Aero Print, www.aprinti.net

Naklada:

1000 izvodov

Izdavač:

SLO CRO Poslovni klub slovenskih i hrvatskih gospodarstvenika, Koturaška 69, 10000 Zagreb

Empowering business

GREEN. CREATIVE. SMART.

Razmišljate o **preseljenju** vašeg izvoznog posla? Tražite **dobavljača ili poslovnog partnera**? Slovenija je pravi izbor, a poslovna agencija SPIRIT Slovenija **mjesto je za sve vaše** zahtjeve!

Što nudimo:

- Besplatne konzultantske usluge
- Prilagođene informacije o slovenskim dobavljačima i mogućnostima ulaganja
- Kontakt s potencijalnim poslovnim partnerima, stručnjacima iz industrije i državnim tijelima
- Pomoć tijekom procesa ulaganja na svakom koraku
- Podrška u razvoju vašeg poslovanja jednom, kada ste ovdje

Javite nam se!

SPIRIT Slovenija
Agencija za razvoj poslovanja

Verovškova 60
SI-1000 Ljubljana, Slovenia
+386 (0)1 589 18 70
info@sloveniabusiness.eu

**SLOVENIA
BUSINESS** | SPIRIT Slovenia
Business Development
Agency
www.sloveniabusiness.eu

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ECONOMY,
TOURISM AND SPORT

03

UVODNIK

Riječ predsjednika

06

GODINA U KLUBU

- 07 Borut Pahor i Zoran Milanović počasni gosti međunarodnog gospodarskog skupa
- 08 Uspostavljena gospodarska koordinacija pograničnih država sa Slovenijom
- 09 Umrežavanje s članovima inozemnih gospodarskih organizacija
- 13 Investicijska konferencija: Invest in Zagorje
- 14 Okrugli stol: Nekretnine u biznisu #2023
- 15 Dan državnosti Republike Slovenije
- 19 Ovogodišnja konferencija Turizam 365 oduševila bogatim programom

22

ZA USPOREDBU

- 22 Odlični rezultati robne razmjene između Slovenije i Hrvatske
- 24 Slovenija i Hrvatska ostaju međusobno najvažniji investitori

30

IZAZOVI

- 30 Digitalne platforme: inovacija ili dodatna regulacija
- 34 Prilike na obližnjim i udaljenim tržištima

37

U FOKUSU

- 37 **ESG** - Okoliš, društvo i upravljanje: povezanost i značenje
- 38 **Fortenova grupa** i održivo upravljanje
- 42 **Aquafilova vizija** – Kružna ekonomija stvara vrijednost za ljude i planet
- 45 Tvrtke su trenutno najviše upoznate s okolišnom kategorijom ESG
- 47 Kada planiramo budućnost, važna su sva tri područja ESG

50

POSLOVNI PROTOKOL

Ksenija Benedetti: Poštovanje je temelj pravilnog ponašanja

sadržaj vsebina

Vesna Vukšinič Zmaić,
voditeljica ureda SLO CRO
Poslovnog kluba i izvršna urednica
SLO CRO Business Mirrora

Godina u Klubu

Kraj godine već skoro kuca na vrata – i ovoga puta, čini se, prerano. Kao da je svaka godina kraća od prethodne za nekoliko tjedana, pa opet žurimo i sumiramo događanja godine na isteku za reviju SLO CRO Business Mirror. Neki događaji tek su na redu, pa ćemo ih stoga uvrstiti u sljedeći broj naše revije.

Na ovom mjestu želimo posebno istaknuti dva važna događaja s kraja 2022. godine koji su oblikovali početak nove godine: prvi je susret s predsjednicima Slovenije i Hrvatske, na konferenciji o energetskej krizi. Predsjednik R Slovenije Borut Pahor odabrao je upravo Hrvatsku za svoj posljednji službeni posjet i čast nam je bila ugostiti tako visoke predstavnike naših zemalja!

Drugi važan događaj je osnivanje Pogranične gospodarske koordinacije, na inicijativu Ministarstva za gospodarstvo, turizam i sport R Slovenije i Ureda

za Slovence u svijetu, a koji imaju visoke ciljeve na području suradnje gospodarskih organizacija u pograničnim državama sa Slovenijom. U SLO CRO Poslovnog kluba rado smo se odazvali pozivu na suradnju, pa ćemo stoga svoje djelovanje proširiti na pripadnike slovenske manjine u Hrvatskoj koji se bave gospodarskom djelatnošću. Ako ste dio te zajednice i čitate ove retke, ljubazno vas molimo da nam se javite.

2023. godinu u SLO CRO Poslovnog kluba s pravom možemo nazvati godinom suradnje i povezivanja. Izuzetno sam zadovoljna što smo kroz brojne događaje uspjeli povezati članove SLO CRO Poslovnog kluba s članovima talijanske, američke, nordijske gospodarske komore, te članovima izraelskog i bugarskog poslovnog kluba! Vjerujem da će iz tih susreta i ostvarenog umrežavanja proizaći plodne poslovne suradnje.

U radu našeg kluba dodatno se ističe izuzetno dobra suradnja s Krapinsko-zagorskom županijom. Naši članovi iz Slovenije ove godine su više puta posjetili Poduzetnički inkubator u Krapini kako bi predstavili svoje uspješne poslovne prakse. Ova izmjena iskustava doprinijela je jačanju veza među članovima i unapređenju poslovne klime.

I ove godine smo uspješno organizirali nekoliko okruglih stolova, aktivno sudjelovali u organizaciji konferencije o turizmu i B2B događanjima. Kao i prethodnih godina, i ove smo godine bili prisutni na MOS-u u Celju u suorganizaciji s konferencijom te sudjelovali u B2B matchmaking programu.

Zaključili smo radnu godinu predavanjem Ksenije Benedetti o poslovnom protokolu, koju su čitatelji BM već imali prilike upoznati u nekoliko prethodnih brojeva. Osim toga, aktivno smo sudjelovali na iznimno zanimljivoj i sadržajno bogatoj dvodnevnoj konferenciji „IT Security, Cyber Insurance, Fintech i ESG“.

Tema ovogodišnjeg broja revije SLO CRO Business Mirror je upravo ESG, dakle briga za okoliš, razvoj društva i upravljanje! Nadamo se da će vam tekstovi koje donosimo biti dobar izvor informiranja o aktivnostima i primjerima dobre prakse u postizanju ciljeva održivog poslovanja.

Uspješan završetak ove i još bolji početak Nove godine!

Borut Pahor i Zoran Milanović počasni gosti međunarodnog gospodarskog skupa

Pri kraju svog predsjedničkog mandata predsjednik Republike Slovenije Borut Pahor odabrao je Hrvatsku za svoj posljednji predsjednički posjet. Tijekom dvodnevnog posjeta, 29. studenoga 2022., s predsjednikom Republike Hrvatske Zoranom Milanovićem nazočio je međunarodnom poslovnom skupu u organizaciji SLO CRO Poslovnog kluba i Veleposlanstva Republike Slovenije u Zagrebu.

„Business Meets Politics: Energija danas i sutra“ bila je glavna tema skupa na kojem su oba predsjednika istaknula važnost međusobne suradnje. „Energija je ključna tema u ovom trenutku“, rekao je uvodno predsjednik Milanović, istaknuvši kako energija nije roba, već resurs koji jamči sigurnost, neovisnost i moć. Predsjednik Pahor je u svom govoru rekao da će ulazak Hrvatske u Schengen i eurozonu imati pozitivne učinke i na slovensko gospodarstvo te da će dodatno ojačati suradnju dviju država. Oba su predsjednika istaknula iznimnu važnost dobrosusjed-

skih odnosa koji su u tom trenutku na najvišoj razini. Nakon uvodnog dijela dvoje predsjednika odvojilo je vrijeme za razgovor s gospodarstvenicima, nakon čega je uslijedio panel na kojem su sudjelovali vodeći predstavnici kompanija Gen Energije, Petrola, Indeloop, Siemens i Orbico. Počasni gosti skupa bili su i slovenski ministar gospodarstva Matjaž Han te državni tajnik Ministarstva gospodarstva RH Ivo Milatić. Skupu su nazočili brojni gospodarstvenici iz Slovenije i Hrvatske, kao i ugledne osobe hrvatskog gospodarstva.

Uspostavljena gospodarska koordinacija pograničnih država sa Slovenijom

13. prosinca 2022. u Lipici slovenske gospodarske organizacije iz Austrije, Italije, Mađarske i Hrvatske potpisale su ugovor o osnivanju gospodarske koordinacije pograničnih država, i to pod pokroviteljstvom ministra za gospodarski razvoj i tehnologiju Matjaža Hana i ministra za Slovence u svijetu Mateja Arčona.

"Danas ćemo po prvi put povezati pogranične slovenske inozemne gospodarske organizacije koje sudjeluju s našom domovinom", rekao je ministar Han, nazvavši događaj povijesnim.

Predsjednik SLO CRO poslovnog kluba dr. Saša Muminović u svom je govo-

ru istaknuo kako je integracija slovenskog poslovnog okruženja sa susjednim državama od vitalnog značaja. "Pogranične države smatramo prirodnim gospodarskim zaledem Slovenije", jasan je bio ministar Matjaž Han, istaknuvši ulogu slovenskih gospodarskih organizacija u susjednim državama u promicanju međudržavne suradnje i gospodarstva, kao i regionalnog razvoja samog pograničnog područja. Ministar Matej Arčon također je istaknuo kako uspostava prekogranične gospodarske koordinacije predstavlja početak bliskije suradnje gospodarskih struktura slovenskih manjina u sve četiri susjedne države.

Online predavanje: Usporedba u poslovanju

15. veljače 2023. SLO CRO Poslovni klub organizirao je online predavanje na aktualnu temu za članove i ostale zainteresirane iz Slovenije i Hrvatske: usporedba i razlike u poslovanju u Sloveniji i Hrvatskoj. Predavačica Janja Starc, direktorica područne obrtničke komore Krško, predstavila je uvjete poslovanja u Hrvatskoj i Sloveniji. Ulazak Hrvatske u Schengenski prostor i euro monetarni sustav mnogima je olakšao odluku o proširenju poslovanja na Hrvatsku ili Sloveniju, stoga je odaziv na predavanje bio izuzetno dobar.

Umrežavanje s članovima inozemnih gospodarskih organizacija

21. veljače 2023. se u hotelu Hilton Garden Inn u Zagrebu održala skupština članova SLO CRO Poslovnog kluba, a nakon toga predavanje na temu „Procjena rizika, financijski faktoring i digitalni prijevodi“. Cilj susreta bio je upoznavanje i umrežavanje s članovima Hrvatsko-izraelskog poslovnog kluba, Bugarsko-hrvatskog poslovnog kluba i Talijansko-hrvatske gospodarske komore.

Inicijator susreta bio je SLO CRO poslovni klub, a radilo se o prvom susretu ovakvog formata s više različitih inozemnih gospodarskih organizacija u Hrvatskoj. Susret je realiziran u suorganizaciji s Talijansko-hrvatskom gospodarskom komorom, a odaziv članova organizacija bio je više nego odličan. Želja je da se ovakav susret organizira svake godine.

Nakon predavanja o faktoringu i digitalnim prijevodima, nastavilo se druženje i umrežavanje prisutnih članova uz buffet ručak -te upoznavanje s kolegama i potencijalnim partnerima iz Bugarskog poslovnog kluba, Hrvatsko-izraelskog poslovnog kluba i članovima Talijansko-hrvatske gospodarske komore.

Internacionalizacija poslovanja: Susret slovenskih poslovnih klubova

U organizaciji javne agencije SPIRIT Slovenija smo se 23. in 24. veljače 2023. godine, na marginama svjetskog prvenstva u nordijskom skijašnju u Kranjskoj Gori, okupili predstavnici 17 slovenskih poslovnih klubova iz inozemstva te predstavili slovenskim tvrtkama kako im možemo pomoći u probouju na strana tržišta ili u traženju stranih poslovnih partnera ili investitora. Na susretu je sudjelovalo više od 60 slovenskih tvrtki koje su također održale individualne B2B razgovore s predstavnicima poslovnih klubova.

Online predavanje: Usporedba obaveza radnika i poslodavaca

Ulaskom Hrvatske u Schengen i monetarnu uniju očekivan je veći protok radne snage između dviju zemalja. U SLO CRO Poslovnom klubu, 9. ožujka 2023. organizirali smo online predavanje, na kojem je predstavljeno radno-pravno zakonodavstvo objiju država, postupci zapošljavanja i obveze poslodavaca u Sloveniji i Hrvatskoj. Janja Starc, direktorica Područne gospodarske komore Krško, govorila je o tome što poslodavci moraju znati prije ulaska na tržište rada susjedne zemlje.

Speed Networking s AmCham

SLO CRO Poslovni klub je u suradnji s američkom gospodarskom komorom AmCham Hrvatska 21. ožujka 2023. organizirao speed networking format kao priliku za susret, upoznavanje i povezivanje članova objiju organizacija te stvaranje mreže koja promiče poslovna partnerstva.

Svaka organizacija pozvala je svoje članove, a broj prijava bio je ograničen i brzo popunjen. Petnaest članova, predstavnika tvrtki iz svake organizacije, sudjelovalo je u brzom i učinkovitom umrežavanju. Kroz moderirani događaj 29 tvrtki je u dvominutnom razgovoru upoznalo svaku osobu ponaosob. Nakon kratkog upoznavanja, poslovni razgovori nastavljeni su uz doručak.

Radionica: Emocionalno inteligentan lider

SLO CRO Poslovni klub je u hotelu Westin u Zagrebu 25. travnja 2023 za svoje članove organizirao radionicu tvrtke Adria Strenght o emocionalno inteligentnim voditeljima.

Naime, prema Gallupovim istraživanjima četiri je puta veća vjerojatnost da će zaposlenici dati otkaz ako im lider ima nisku emocionalnu inteligenciju (EI) od onih čiji lider ima visoku EI. Iz perspektive generacija mladih zaposlenika današnji lideri moraju biti emocionalno inteligentniji više nego ikada! Sudionici predavanja upoznali su se s metodologijom kako unaprijediti odnose s drugima i izgraditi odgovornosti, dok je dobra poruka predavanja bila i kako je u životu bitno stalno stjecati nova znanja i razvijati se, jer se našim razvojem i rastom razvija i emocionalna inteligencija.

Umrežavanje s Nordijskom gospodarskom komorom

SLO CRO Poslovni klub 16. svibnja 2023. u Hotelu DoubleTree by Hilton u Zagrebu pridružio se poslovnom doručku s Nordijskom gospodarskom komorom i Valonskim trgovinskim uredom. Događaj je bio odlična prilika za uspostavljanje novih vrijednih poslovnih kontakata između predstavnika sve tri poslovne organizacije.

Investicijska konferencija: Invest in Zagorje

17. svibnja 2023. se u Poslovnom tehnološkom inkubatoru Krapinsko-zagorske županije održala konferencija „Invest in Zagorje“. SLO CRO Poslovni klub i Veleposlanstvo Republike Slovenije u Zagrebu sudjelovali su kao partneri u organizaciji.

Konferencija je okupila ugledne paneliste i predavače, investitore te predstavnike institucija. U panelu s naslovom „Što je ključno kod donošenja investicijske odluke“ sudjelovao je član SLO CRO Poslovnog kluba, slovenski poduzetnik **Branko Butala**, direktor iznimno uspješne tvrtke **Comark** in član uprave tvrtke **Paklog**.

U panel raspravi sudjelovao je i **Rok Capl**, v.d. direktor Javne Agencije **Spirit** te nazočnima predstavio dobre prakse te iskustva Agencije Spirit u vidu potpore agencije stranim investitorima prilikom dolaska na slovensko tržište. U svom izlaganju istaknuo je važnost zajedničke suradnje Slovenije i Hrvatske na stranim tržištima. Dodao je kako velikim zemljama poput Kine i mnogih afričkih zemalja mala tržišta nisu izazovna, pa zato naše dvije zemlje trebaju osnažiti zajedničku prisutnost na velikim stranim tržištima.

Okrugli stol: Nekretnine u biznisu #2023

U Termama Tuhelj je 25. svibnja 2023. održan okrugli stol na temu nekretnina, na kojem su sudjelovali priznati stručnjaci s područja nekretnina iz Slovenije i Hrvatske.

● Ovaj susret na uvijek aktualnu temu SLO CRO Poslovni klub organizirao je u sudjelovanju s Udruženjem Skup za Zagorje i Hrvatskom gospodarskom komorom – Županijskom komorom Krapina, pod pokroviteljstvom župana Krapinsko-zagorske županije i Javne agencije “SPIRIT” Slovenija.

O navedenim temama diskutirali su **Dragutin Kamenski**, vlasnik najveće hrvatske tvrtke specijalizirane za visokogradnju – Kamgrad, te predsjednik poslovnog kluba Skup za Za-

groje; **Gordana Piljić**, direktorica tvrtke Stanart koja je već dugi niz godina članica upravnog odbora Udruženja društva za posredovanje nekretninama i djeluje u sklopu Gospodarske zbornice Slovenije pri čemu važno utječe na razvoj tog područja; **Ajda Kaluža**, vlasnica agencije za nekretnine Arvio; **Filip Vučagić**, odgovoran za postavljanje i razvoj poslovanja u Hrvatskoj, Sloveniji te Bosni i Hercegovini u Colliers Advisory te **Boro Vujović**, vlasnik agencije za nekretnine Opereta iz Zagreba.

Dan državnosti Republike Slovenije

U Muzeju Grada Zagreba, 15. lipnja 2023. svečano je obilježen Dan državnosti Republike Slovenije. Glavni organizator događaja bilo je Veleposlanstvo Republike Slovenije u Zagrebu, dok su suorganizatori proslave bili SLO CRO Poslovni klub i Slovenski dom Zagreb.

● Obilježavanju je prisustvovalo preko 250 uglednih gostiju z sfera gospodarstva, diplomacije, politike, predstavnika slovenske narodne manjine diljem Hrvatske te Slovenaca koji žive u Zagrebu. Prisutne je pozdravio veleposlanik Republike Slovenije u Hrvatskoj, Nj. Eksc. gospodin Gašper Dovžan, koji je istaknuo iznimno značenje ovog dana. Ovim događajem proslavljena je važna obljetnica i simboličan dan za Sloveniju, a ujedno je i doprinos promicanju međusobnog razumijevanja, poštovanja i prijateljstva dviju država.

U glazbenom dijelu programa nastupio je oktet Policijskog Orkestar R Slovenije. Proslavi su prisustvovali i uvaženi članovi SLO CRO Poslovnog kluba, među kojima su neki poduprli proslavu i donacijama: Fortenova Grupa, Intereuropa, Orbico Grupa, Siemens Energy, Triglav, Petrol, Atlantic Grupa, AquafilCRO.

5. Konferencija o internacionalizaciji slovenskog gospodarstva: Greenovated in Slovenija

U Mariboru je 20. lipnja 2023. pod pokroviteljstvom javne agencije Spirit Slovenija, održana konferencija o internacionalizaciji slovenskog gospodarstva, na kojoj je sudjelovao i SLO CRO Poslovni klub.

Događaju je prisustvovalo više od 200 predstavnika slovenskih tvrtki i stručnih službi iz područja gospodarstva. Na jednom mjestu susreli smo 14 slovenskih poslovnih klubova i 19 ekonomskih savjetnika slovenskih veleposlanstava iz cijelog svijeta. U programu su sudjelovali i ministar gospodarstva Republike Slovenije, Matjaž Han, te ministrica vanjskih poslova, Tanja Fajon.

U panel raspravama sudjelovali su brojni predstavnici slovenskih tvrtki koje su s naprednim i zelenim tehnologijama premašile granice Slovenije i postigle izniman uspjeh te potvrdu kvalitete na stranim tržištima. **Branko Butala**, direktor slovenske tvrtke Comark, koja se bavi logistikom i transportom najzahtjevnijih zadataka, član SLO CRO Poslovnog kluba, sudjelovao je u drugom dijelu panel rasprave na temu "Trendovi međunarodnog poslovanja i prilike za Sloveniju - Kamo i kako na nova tržišta?". Časni govornik na konferenciji bio je bivši predsjednik Republike Slovenije, **Borut Pahor**.

XIX. Sveslovenski susret

Ovogodišnji XIX. sveslovenski susret u Državnom zboru Republike Slovenije, održan 29. lipnja 2023., bio je posvećen izazovima i mogućnostima gospodarske integracije za očuvanje i jačanje slovenskog identiteta među Slovencima diljem svijeta. Ministar za Slovence Matej Arčon u svom je obraćanju rekao da budućnost prekogranične zajednice stvaraju sljedeći elementi: slovenski jezik i kultura, mladi i njihovo uključivanje u zajednicu te gospodarska integracija koja je bila središnja tema ovogodišnjeg susreta.

Zdravstveni turizam: Otkrivanje izazova i kapitaliziranje poslovnih prilika

Uoči otvaranja 31. Međunarodnog sajma „Zagorskog gospodarskog zbora“ u Poduzetničkom centru Krapinsko-zagorske županije (KZZ) 7. rujna 2023. održan je susret gospodarstvenika u suorganizaciji SLO CRO Poslovnog kluba, Poslovnog kluba "Skup za Zagorje", Poduzetničkog kluba žena KZZ te u suradnji s organizacijskim odborom Zagorskog gospodarskog zbora. Na okruglom stolu sudjelovao je i **Aleš Topolšek**, predstavnik Sava Hotel Rogaška, člana SLO CRO Poslovnog kluba.

U panel raspravi svoja su mišljenja, planove, prijedloge i predviđanja predstavili: **Jelena Šobat**, načelnica sektora za posebne oblike turizma i analitiku, inovacije i održivi razvoj u Ministarstvu turizma i sporta RH, **Željko Kolar**, župan Krapinsko-zagorske županije, **Ivana Kolar**, direktorica **Julius Rose** i predsjednica Zajednice zdravstvenog turizma pri HGK, te potpredsjednica SLO CRO Poslovnog kluba, **Aleš Topolšek**, voditelj marketinga Hotel Sava Rogaška, Slovenija, **Zorica Capar**, ravnateljica Specijalne bolnice Stubičke Toplice te predstavnik Klinike Magdalena. Moderator panela bio je **Ognjen Bagatin**, direktor poliklinike Sinteza.

Okrugli stol: Migracije radne snage, Slovenija - Hrvatska - Srbija

U organizaciji SLO CRO Poslovnog kluba, Obrtničko-poduzetničke komore Krško, Slovenačkog poslovnog kluba iz Beograda te Obrtničke komore Zagreb 13. rujna 2023. na međunarodnom obrtničkom sajmu u Celju održan je okrugli stol na temu migracija radne snage.

Slovenija, Hrvatska i Srbija već se dulje vrijeme suočavaju s nedostatkom i migracijom radne snage, pa smo tom iznimno važnom temom za gospodarstvo započeli prvi dan međunarodnog obrtničkog sajma u Celju. Na okrogлом stolu sudjelovali su predstavnici agencija za zapošljavanje i gospodarstva iz sve tri države: **Antun Trojnar** – predsjednik Obrtničke komore Zagreb i direktor tvrtke TA-GRAD, Hrvatska, **Aleš Trunk** – predstavnik tvrtke GIC Gradnje, Slovenija / Hrvatska, **Zoran Lazukić** – partner i predstavnik tvrtke Profil Grupa, Slovenija / Srbija, **Tilen Prah** – direktor tvrtke Kariera, Slovenija / Hrvatska, **Miho Šepec** – predstavnik Zavoda za zapošljavanje, Slovenija te **Marija Halić** – predstavnica Zavoda za zapošljavanje Hrvatska. Okrugli stol je moderirala **Janja Starc**, direktorica Obrtno-poduzetničke komore Krško.

Poslovni protokol : Osnove uspješnog poslovnog komuniciranja

U Hotelu Capital u Zagrebu 5. listopada 2023. u gostili smo Kseniju Benedetti, uglednu slovensku stručnjakinju za poslovni protokol, koja je 2000. godine prvi put imenovana šeficom Protokola Republike Slovenije.

Tijekom osamnaest godina njezine karijere u Sloveniji nizali su se brojni važni događaji, koje je zajedno sa svojim suradnicima u protokolu pripremala i izvela. Na predavanju koje je pripremila za članove SLO CRO Poslovnog kluba saznali smo što su osnovna pravila primjerenog ponašanja, što je primjerno u poslovnom okruženju, gdje su granice osobnog prostora i čini li odjeća čovjeka. Istaknuto je koliko je važna komunikacija među kolegama, a još više – način komunikacije. Poznato je, da se značajno izražavamo i svojom posturom te jezikom tijela, ali smo toga premalo svjesni.

Izuzetno zanimljivo, korisno i duhovito predavanje obogatila je i savjetima za dobar početak poslovne suradnje. Brojna iskustva koje je gospođa Benedetti doživjela tijekom svog rada u Protokolu R Slovenije dodatno su „začinila“ predavanje i poslužila kao primjeri poželjnog ili nepoželjnog ponašanja u kulturnim sredinama.

Ovogodišnja konferencija Turizam 365 oduševila bogatim programom

Sedma međunarodna konferencija o trendovima i budućnosti turizma TOURISM 365 održana je 3. listopada 2023. u Termama Tuhelj, gdje su se okupili brojni domaći i strani sudionici.

SLO CRO Poslovni klub partner je u organizaciji konferencije. Organizatorica konferencije Ivana Kolar koja vodi tvrtku Julius Rose, istaknula je kako je cjelogodišnji turizam jedan od najvažnijih ciljeva nove turističke strategije. U programu je nastupio i predsjednik SLO CRO Poslovnog kluba dr. Saša Muminović te naglasio kako je na svjetskim turističkim kartama bitno da Slovenija i Hrvatska nastupaju zajedno - a upravo konferencija TOURISM 365 primjer je odlične dobrosusjedske suradnje.

SLO CRO Poslovni klub partner je u organizaciji konferencije na kojoj je nastupio i predsjednik SLO CRO Poslovnog kluba dr. Saša Muminović te naglasio kako je na svjetskim turističkim kartama bitno da Slovenija i Hrvatska nastupaju zajedno - a upravo konferencija TOURISM 365 primjer je odlične dobrosusjedske suradnje.

Na strateškom forumu s naslovom "Beyond borders - Unveiling The Future of Tourism" nastupila je Dubravka Kalin, generalna direktorica Direktorata za Turizam na Ministarstvu za turizam i šport Republike Slovenije.

Drugi dan konferencije održao se #B2BMarketplace na kojem je sudjelovalo 28 kupaca iz Europe, Velike Britanije i SAD-a te 32 dobavljača. Kupci iz Europe i SAD-a od početka tjedna obilazili su zanimljive turističke destinacije u Zagorju, a do kraja tjedna nastavili su s izletima po Zagrebu, Istri i Kvarneru. Sigurni smo da je ova konferencija ostvarila nove, dugoročne poslovne i prijateljske veze.

Konferencija: IT sigurnost / Cyber osiguranje / Fintech / ESG

Međunarodna konferencija održana je 18. i 19. listopada u Zagrebu u organizaciji Bugarsko-hrvatskog poslovnog kluba, Veleposlanstva Republike Bugarske u Hrvatskoj i u partnerstvu s SLO CRO poslovnim klubom.

Konferenciju je otvorio **Branko Roglič**, koji je istaknuo povezanost Hrvatske, Bugarske i Slovenije te važnost razvoja međusobnih gospodarskih odnosa.

digitalnom okruženju. Drugog dana konferencije istaknuto je kako je koncept društveno odgovornog i održivog poslovanja postao jedan od ključnih prioriteta.

Sudionici su imali priliku čuti konkretne informacije o aktualnim kibernetičkim prijetnjama i izazovima s kojima se svakodnevno susreću stručnjaci za IT sigurnost, kao i o važnosti informacijske sigurnosti koja je ključ sigurnog poslovanja u

Na tribini je sudjelovao i **dr. Saša Muminović** te predstavio dobre prakse AquafilSLO i Aquafil CRO kao i aktualne izazove u području ESG-a.

GRADIMO MOST IZMEĐU TALENATA I PODUZEĆA

Gorana Tomac
Country manager

Peter Bruvo
Direktor Regrutiranja u inozemstvu

Lucija Jazbinšek
Direktor odjela Potraga za izvršnim kadrovima

VODEĆA KADROVSKA TVRTKA

Od svog osnutka 2005. godine Kariera Grupa postala je vodeća tvrtka u segmentu ljudskih resursa (HR) u jugoistočnoj Europi. Sa svojim iskusnim timom godišnje provodimo više od 10.000 selekcijskih postupaka, osiguravamo novo zaposlenje za više od 3.000 kandidata, a temelje uspjeha gradimo na učinkovitim postupcima traženja i selekcije.

EXECUTIVE SEARCH

Posljednjih godina proširili smo naš portfelj i na traženje vodećih kadrova (executive search), gdje naš tim povezuje najistaknutije talente na tržištu s pravim okruženjem kako bi mogli zasjati u svom najboljem svjetlu. Svakoj potrazi u Karieri pridajemo posebnu pažnju.

Naša snaga proizlazi iz opsežne baze kandidata, tehnika traženja, umrežavanja, iznimnog poznavanja radno-pravnog zakonodavstva i uključivanja najsuvremenijih tehnologija i umjetne inteligencije u proces traženja i selekcije.

KADROVI IZ INOZEMSTVA

Slovenija i Hrvatska nisu iznimka na tržištu rada koje se brzo mijenja. Niska nezaposlenost, pad nataliteta i sve veći broj odlazaka u mirovinu doveli su do kritičnog nedostatka domaćih kadrova. Slovenija treba dodatnih 30.000 radnika godišnje kako bi podmirila postojeće potrebe. Hrvatska je suočena s još većim nedostatkom radnika, jer je primjerice već krajem rujna izdano oko 130.000 radnih dozvola. U skladu s tim, naš odjel za traženje i zapošljavanje u inozemstvu specijaliziran je za pronalaženje vrhunskih kandidata na tržištima Balkana, istočne Europe i trećih zemalja.

U Karieri smo specijalizirani za pronalaženje najboljih kandidata na tržištima Balkana, istočne Europe i trećih zemalja. Nudimo cjelovitu uslugu koja uključuje traženje i selekciju osoblja na vlastitim događajima, organizaciju intervjua, pomoć pri pronalasku smještaja i ishođenju radnih dozvola. Kontaktirajte nas za vrhunske talente! Uvjereni smo da ćemo pronaći najbolje rješenje za sve vaše izazove.

Odlični rezultati robne razmjene između Slovenije i Hrvatske

mag. Dušan Pšeničnik

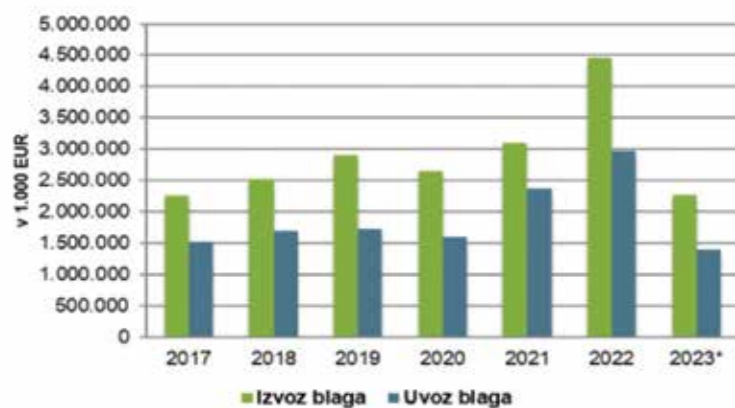
Godinu 2022. nedvojbeno ćemo svrstati među najuspješnije godine gospodarske suradnje Slovenije i Hrvatske. Nakon desetljeća postupnog jačanja robne razmjene i nakon odlične post-COVID-19 2021. godine, **robna razmjena dosegla je rekordnu vrijednost od 7,31 milijardi eura** (↑ 43 %) (podaci Državnog zavoda za statistiku Hrvatske).

Relativno veliki trgovinski deficit Hrvatske (1,73 milijarde EUR) dobrim je dijelom uravnotežen **rekordnom razmjenom usluga od 1,91 milijardu EUR** (↑ 34 %), pri čemu je (prema podacima Hrvatske narodne banke) u 2022. godini Hrvatska ostvarila 1,37 milijardi EUR izvoza usluga u Sloveniju (3. partner iza Njemačke i Austrije; od čega je turizam predstavljao gotovo 79 %) i 540 milijuna EUR uvoza usluga sa Slovenijom (3. partner iza Njemačke i Bosne i Hercegovine; najviše turizam 43 %).

Razmjena roba i usluga prošle je godine, dakle, iznosila blizu 10 milijardi EUR, što je iznimno za dva relativno mala tržišta (0,8 % BDP-a EU i manje od 6 milijuna stanovnika).

Slovenija je tako dodatno učvrstila svoju **poziciju 3. najvažnijeg gospodarskog partnera Hrvatske** iza Italije (8,75 milijardi EUR) i Njemačke (7,97 milijardi EUR), a ispred Mađarske (5,79 milijardi EUR), BiH (3,94 milijardi EUR), Austrije (3,44 milijardi EUR), Srbije (2,83 milijardi EUR), Poljske, Nizozemske, Francuske, SAD-a itd.

Robna razmjena Slovenija-Hrvatska 2017-2022

Vir: www.izvoznookno.si

* podaci siječanj-lipanj 2023

mag. Dušan Pšeničnik, ovlaštení ministar – gospodarski savjetnik, Veleposlanstvo Republike Slovenije u Zagrebu

U 2022. Slovenija je bila **2. izvozni partner Hrvatske** (iza Italije, a ispred Njemačke i Mađarske) s ukupnim izvozom u SI od **2,79 milijardi EUR** (↑41,2%) ili **11,6-postotnim udjelom** u ukupnom hrvatskom izvozu. Uvoz iz Slovenije također je dosegnuo gotovo **4,52 milijarde EUR** (↑ 45,3 %) odnosno **10,8 % udjela** u ukupnom HR uvozu (3. mjesto iza Italije i Njemačke).

Sa stajališta Slovenije (podaci Statističkog ureda Republike Slovenije) Hrvatska je i u 2022. godini ostala na **5. mjestu najvažnijih vanjskotrgovinskih partnera Slovenije** (iza Njemačke, Švicarske – specifičnost, Italije i Austrije). Slovenski izvoz u Hrvatsku dosegao je **8,4 % ukupnog slovenskog izvoza** (4. partner nakon Švicarske, Njemačke i Italije), dok je uvoz u Sloveniju iz Hrvatske iznosio **5,2 %** (6. partner nakon Njemačke, Italije, Švicarske, Kine i Austrije). **Hrvatska ostaje najveći potrošač SI robe po stanovniku** u svijetu (1.142 EUR).

Županija	Uvoz	Δ 21/22	Izvoz	Δ 21/22	udio SI Uvoza	udio SI Izvoza
1. Grad Zagreb	2,76 mrd €	+44 %	1,3 mrd €	+42 %	61 %	50,67 %
2. Zagrebačka	313 mio €	+26 %	196 mio €	+18 %	6,9 %	7 %
3. Primorsko-goranska	167 mio €	-83 %	101 mio €	+27 %	3,7 %	3,6 %
4. Istarska	163 mio €	+29 %	80 mio €	+20 %	3,8 %	2,9 %
5. Varaždinska	143 mio €	+25 %	102 mio €	+21 %	3,2 %	3,7 %
6. Krapinsko-zagorska	137 mio €	+15 %	129 mio €	+17 %	3 %	4,6 %
7. Međimurska	124 mio €	+32 %	100 mio €	+21 %	2,7 %	3,6 %
8. Karlovačka	86 mio €	+27 %	55 mio €	+28 %	1,9 %	2 %
9. Vukovarsko-srijemska	77 mio €	+72 %	42 mio €	+47 %	1,7 %	1,5 %
10. Špišsko-dalmatinska	68 mio €	+18 %	49 mio €	-8 %	1,7 %	1,7 %
11. Koprivničko-križevačka	55 mio €	+18 %	50 mio €	+16 %	1,2 %	1,8 %
12. Osječko-baranjska	49 mio €	+5 %	58 mio €	-5 %	1,1 %	2,1 %
13. Zadarska	38 mio €	+28 %	52 mio €	+21 %	0,8 %	1,9 %
14. Šibensko-kninska	37 mio €	+1 %	22 mio €	-43 %	0,8 %	0,8 %
15. Sisačko-moslavačka	34 mio €	+22 %	39 mio €	+4 %	0,7 %	1,4 %
16. Bjelovarsko-bilogorska	28 mio €	+10 %	50 mio €	+31 %	0,6 %	1,8 %
17. Brodsko-posavska	22 mio €	+39 %	20 mio €	+39 %	0,5 %	0,7 %
18. Požeško-slavonska	13 mio €	+19 %	16 mio €	+39 %	0,3 %	0,6 %
19. Virovitičko-podravsk	8 mio €	+25 %	16 mio €	+30 %	0,2 %	0,6 %
20. Ličko-senjska	7 mio €	+36 %	5 mio €	+11 %	0,2 %	0,2 %
21. Dubrov.-neretvanska	3 mio €	+6 %	3 mio €	+54 %	0,1 %	0,1 %
Neklasificirano					4 %	6,73 %

izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske/

U strukturi proizvoda 2022. (Statistički ured Republike Slovenije) najveći udio imaju mineralna goriva i ulja, destilati i dr. (izvoz u Hrvatsku 30 %, uvoz 27 %), vozila i dijelovi (izvoz 8 %, uvoz 6 %), strojevi, kotlovi i mehanički uređaji s dijelovima (izvoz 7 %, uvoz 6 %), aluminij i njegovi proizvodi (izvoz 4 %, uvoz 8 %), el. strojevi i slična oprema (izvoz 4 %, uvoz 4 %), farmaceutski proizvodi (izvoz 6 %), drvo i proizvodi od drva (uvoz 3 %) i dr.

U prvih osam mjeseci 2023. godine rast gospodarske suradnje između dviju zemalja (pa i inače robna razmjena Hrvatske s inozemstvom) usporen je: Slovenija je donekle ojačala (↑ 2,3%) izvoz u Hrvatsku na preko 3 milijardi EUR vrijednosti izvoza (ispred nje su Italija s 3,8 i Njemačka s 3,7 mrd EUR), ali je nekoliko upao hrvatski izvoz u Sloveniju (↓ 5%) na gotovo 1,7 milijarde EUR vrijednosti izvoza (ispred nje su Njemačka s 1,9 milijarde EUR i Italija s 1,8 milijardi eura).

»U STRUKTURI PROIZVODA 2022. NAJVEĆI UDIO SI IZVOZA U HR IMAJU MINERALNA GORIVA I ULJA, DESTILATI I SLIČNO.«

Za usporedbu

»ROBNA RAZMJENA DOSEGLA JE REKORDNU VRIJEDNOST OD 7,31 MILIJARDI EURA ISTO TAKO REKORDNA RAZMJENA USLUGA OD 1,91 MILIJARDU EUR. HRVATSKA JE NAJVEĆI POTROŠAČ SI ROBE PO STANOVNIKU U SVIJETU.«

Slovenija je i prema podacima Banke Slovenije u prvih sedam mjeseci 2023. godine najviše povećala izvoz robe u Francusku i Hrvatsku. Slično je i u razmjeni usluga, jer 51-postotni porast izvoza usluga pripada Njemačkoj, Francuskoj i Hrvatskoj, a čak 65-postotni porast uvoza Italiji, Hrvatskoj i Njemačkoj. Zanimljiv prikaz nudi i pregled robne razmjene 2022 s regionalnom dimenzijom – po (21) županijama.

Još jednom možemo zaključiti da najveći doprinos i hrvatskom izvozu i uvozu u Sloveniju (i općenito) ima grad Zagreb, koji zajedno sa svojim plaštem – Zagrebačkom županijom, ostvaruje gotovo 68 % uvoza iz Slovenije (i 58 % izvoza); povezano s obližnjim ili susjednim županijama Krapinsko-zagorskom, Varaždinskom, Međimurskom i Karlovačkom imaju gotovo 80 % uvoza iz Slovenije (i 72 % izvoza); što ukazuje na izrazito centraliziranu robnu razmjenu kako sa Slovenijom tako i inače.

Slovenija i Hrvatska ostaju međusobno najvažniji investitori

mag. Dušan Pšeničnik

Prema podacima Hrvatske narodne banke (HNB), **Hrvatska** trenutačno (kraj drugog tromjesečja 2023.) ima **43,7 milijardi EUR neto izravnih stranih ulaganja** (ISU), pri čemu je najveći strani ulagač Nizozemska (6,5 milijardi EUR), a slijede Austrija (6,1 milijardi EUR), Njemačka (4,7 milijardi EUR) i Luksemburg (4,5 milijardi EUR), Italija (4,1 milijarde EUR), Mađarska (3,2 milijarde EUR), **Slovenija (2,26 milijardi EUR)**, Velika Britanija, Malta, Francuska, Češka itd.

S druge strane, Hrvatska ima ukupno oko 5,76 milijardi EUR izvoznih/izlaznih izravnih stranih ulaganja (IISU), najviše u Sloveniju (1,52 milijarde EUR), a slijede BiH (1,37 milijarde EUR), Kajmanski otoci (1,3 milijarde EUR), Srbija (0,84 milijardi EUR), Italiju, Crna Gora, Poljska itd.

Glavni investitori odnosno destinacije ulaganja za Hrvatsku

Investitori	ISU (mrd €)	%ISU	Destinacija	IISU (mrd €)	%IISU
Nizozemska	6,51	14,9	Slovenija	1,52	26,4
Austrija	6,07	13,9	BIH	1,37	23,8
Njemačka	4,71	10,8	Kajm.otoci	1,30	22,6
Luksemburg	4,45	10,2	Srbija	0,84	14,6
Italija	4,05	9,3	Italija	0,32	5,6
Mađarska	3,16	7,2	Crna gora	0,30	5,2
Slovenija	2,26	5,2	Poljska	0,21	3,6
Ukupno	43,72			5,76	

Izvor: HNB, 10.10.2023

Prema preliminarnim podacima Banke Slovenije, Slovenija je krajem 2022. godine imala oko **20,2 milijarde eura ISU** (rast od 7,6 %), pri čemu je Austrija ostala najveći strani ulagač (4,6 milijardi EUR), a slijede Luksemburg, Švicarska, Njemačka, **Hrvatska (1,82 milijarde EUR ili 9 %)** itd. Slovenija je imala oko **8,6 milijardi eura IISU**-ja (rast od 9,2 %), najviše u Hrvatsku (2,93 milijarde EUR ili 34,1 %), a slijede Srbija (1,74 milijarde EUR), BiH (1,5 milijardi EUR), Rusija, Sjeverna Makedonija itd.

Glavni investitori odnosno destinacije investicija za Sloveniju

Investitori	ISU (mrd €)	%ISU	Destinacija	IISU (mrd €)	%IISU
Austrija	4,59	22,7	Hrvatska	2,93	34,1
Luksemburg	2,35	11,6	Srbija	1,73	20,2
Švicarska	2,28	11,3	BIH	0,59	6,8
Njemačka	1,84	9,1	Rusija	0,52	6,0
Hrvatska	1,82	9,0	S.Makedonija	0,49	5,8
Ukupno	20,2			8,6	

Izvor: BS, 18.10.2023 (podaci za 31.12.2022)

»HRVATSKA DAKLE OSTAJE NAJVAŽNIJA INVESTICIJSKA DESTINACIJA ZA SLOVENIJU.«

Hrvatska dakle ostaje najvažnija investicijska destinacija za Sloveniju (34,1-postotni udio); svaki treći euro ulaganja iz Slovenije odlazi u Hrvatsku, a dominiraju ulaganja slovenskih kućanstava u nekretnine, ulaganja u trgovinu te održavanje i popravak motornih vozila itd. U Hrvatskoj je Slovenija 7. najvažniji investitor s 5,2-postotnim udjelom. Slično tome, Slovenija je najvažnija investicijska destinacija za Hrvatsku (25,9-postotni udio); svaki četvrti euro ulaganja iz Hrvatske ide u Sloveniju, a prevladavaju ulaganja u trgovinu, održavanje i popravak vozila itd. U Sloveniji je Hrvatska 5. najvažniji investitor s 9-postotnim udjelom.

O BRANDU CROWE

Crowe Global jedna je od **vodećih međunarodnih mreža konzultantskih tvrtki** specijaliziranih za područja: **poreznog i pravnog savjetovanja, računovodstva, obračuna plaća, savjetovanja na području globalne mobilnosti radne snage, te revizije.**

CROWE SLOVENIJA

Mi smo tim **stručnjaka s velikim iskustvom u različitim područjima.** Na domaćem tržištu prisutni smo **više od 25 godina.** Svojim kupcima posvećujemo maksimalnu pažnju i nudimo im **kvalitetna rješenja** Omogućujemo i komunikaciju **na hrvatskom i engleskom jeziku.**

RAČUNOVODSTVO I FINACIJE

- Mjesečno knjiženje
- Godišnja izvješća
- Kontroling i skladnost s računovodstvenim standardima
- Izvješća za Banku Slovenije i druga izvješća za AJPES te SI-STAT
- Izvješća za matičnu tvrtku
- Priprema platnih naloga
- Kontrola TRR
- Korištenje naše poslovne adrese
- Financijski dubinski pregled

POREZI I PRAVNE USLUGE

- Porezno savjetovanje, uključujući prilikom inspekcijskih nadzora
- Redovno izvješćivanje:
 - Predaja obračuna DDPO
 - Dokumentacija o transfernim cijenama, uključujući „Benchmark“ analizu
 - PDV-ID i podnošenje obračuna PDV
- Snižavanje stope poreznog davanja prilikom prekograničnih isplata
- Pravno savjetovanje / Priprema ugovora
- Dubinsko snimanje
- Spajanja i preuzimanja
- Osnivanje tvrtke / podružnice

PLAĆE I MOBILNOST / IZASLANI DJELATNICI

- Obračun plaća i kadrovske usluge
- Ugovori o zapošljavanju
- Testni izračuni prije sklapanja ugovora
- Registracija radnika
- Globalna mobilnost / Izaslanji djelatnici:
 - Savjetovanje prilikom dolaska u Sloveniju i odlaska
 - Mjesečna prijava prihoda na FURS za obračun poreza za dohodak i doprinosa
 - Ishođenje dozvole za boravak i rad za strance
 - Sređivanje poreznog rezidentnog statusa

Crowe BFS d.o.o.

Cesta v Kleče 12
1000 Ljubljana
office@crowe.si
crowe.com/si

Slovenija i Hrvatska bliski su partneri

Gašper Dovžan

Slovenija i Hrvatska ove godine proslavile su 32. godišnjicu demokratske uspostave državnosti. Ovaj povijesni korak 25. lipnja 1991. godine odvijao se u međusobnoj koordinaciji i podršci. Bio je to svečan i lijep početak samostalnog i neovisnog razvoja objiju država.

U slijedilo je vrlo zahtjevno razdoblje društvene, ekonomske i pravne transformacije koje je zbog teškog i dugotrajnog domovinskog rata u Hrvatskoj bilo još zahtjevnije. Bez obzira na sve poteškoće, možemo se sa zadovoljstvom osvrnuti na pređeni put, budući da su danas i Slovenija i Hrvatska međunarodno priznate države te punopravne članice međunarodne zajednice. Za istim stolom sjede u najvažnijim međunarodnim organizacijama i forumima.

Zajedničko članstvo u EU pridonijelo je iznimnom ojačanju gospodarske suradnje, a posljedično i podizanju standarda stanovnika. Opseg međusobne robne razmjene prije ulaska Hrvatske u EU, prije deset godina, iznosio je samo dobre 2,3 mlrd eura, a sada se popeo na 7,3 mlrd eura. Ako tome pridodamo još

Gašper Dovžan, Veleposlanik Republike Slovenije u Zagrebu

i usluge, od kojih je skoro 80 % ostvareno preko turizma, danas opseg razmjene premašuje 9,2 mlrd eura. Hrvatska je per capita najveći kupac slovenskih proizvoda, a naše zemlje su međusobno među najvažnijima partnerima. Ne smijemo zaboraviti ni na prekogranične investicije na obje strane koje su zajedno premašile već 4,5 mlrd eura; svaki treći euro investicija iz Slovenije završi u Hrvatskoj i svaki četvrti euro investicija iz Hrvatske završi u Sloveniji.

Posljednjih godina bilježimo više od 1,5 mil dolazaka slovenskih turista u Hrvatsku, a moramo naglasiti kako se povećava i broj dolazaka hrvatskih turista u Sloveniju, koji se u prošloj godini skoro udvostručio. Čak ni pandemija nije mogla zaustaviti turistička putovanja. Sve te rezultate možemo gledati s velikim poštovanjem.

Nakon ulaska Hrvatske u područje eura i Schengena početkom ove godine, iz-

među Slovenije i Hrvatske pale su i zadnje administrativne prepreke. S punim pravom možemo očekivati kako će već sada snažna međusobna suradnja ubuduće još ojačati; ne samo u gospodarstvu i turizmu, već i u sportu, kulturi, obrazovanju te na drugim područjima.

Sve to potvrđuje kako su Slovenija i Hrvatska danas jedna drugoj iznimno dragocjeni partneri te da se zapravo oslanjaju jedna na drugu. S obzirom da smo kao članice NATO saveza i područja Schengena također dio istog političko-sigurnosnog okvira, a kao članice EU i europodručja političko-gospodarskog i monetarnog okvira, brojna zajednička pitanja o budućnosti moramo nastaviti rješavati zajedno. To nas čini jačima i olakšava zaštitu naših interesa. Raduje činjenica da u obje države shvaćamo kako pitanja zelene tranzicije, sigurne energetske opskrbe ili budućnosti Zapadnog Balkana traže međusobnu suradnju. Obje države pre-

»S PUNIM PRAVOM MOŽEMO OČEKIVATI KAKO ĆE VEĆ SADA SNAŽNA MEĐUSOBNA SURADNJA UBUDUĆE JOŠ OJAČATI.«

ma svojim mogućnostima pomažu Ukrajini kako bi se mogla obraniti pred ruskom agresijom i očuvati slobodno društvo i teritorijalnu cjelovitost. Također, obje države suočavaju se sve većim izazovom protuzakonitih migrantskih tokova. Moramo biti svjesni kako od rješavanja svih navedenih izazova snažno ovisi i naša zajednička budućnost, stoga je bitno da oko svih spomenutih tema konstruktivno surađujemo.

U svjetlu svih navedenih tema iznimno je važna činjenica da je u posljednje vrijeme među državama snažno ojačao međusobni dijalog. Spomenimo samo posjet slovenskog premijera u Zagrebu ovog ljeta, sudjelovanje hrvatskog premijera i dvaju ministara na Strateškom forumu Bled i susret slovenske predsjednice u pratnji ministrice vanjskih i europskih poslova s hrvatskim predsjednikom na Rabu tokom obilježavanja 80. godišnjice oslobođenja logora Kampor. Bilateralni susreti na ministarskoj razini svih područja praktički se događaju tjedno i dodatno unaprjeđuju zajedničku sliku naših država. Dodatno, slovenska i hrvatska poduzeća surađuju na

dosad neviđenoj razini. Takvom dinamikom uistinu možemo biti zadovoljni. Najviše zadovoljstva pruža činjenica da smo posljednjih godina kad je obje države pogodio niz prirodnih nesreća osnažili i međusobnu solidarnost. Prošle godine Hrvatska je pružila pomoć u opskrbi slovenske Istre pitkom vodom, pomogla je u gašenju požara na Krasu, a u kolovozu ove godine prva je poslala pomoć nakon katastrofalnih poplava u Sloveniji. Na pruženoj pomoći izuzetno smo zahvalni. S druge strane ponosimo se jednakim odazivom Slovenije na dva velika potresa koji su prije tri godine pogodili Hrvatsku. Posebice veseli činjenica da se veliki dio solidarnog odaziva odvijao u samoorganizaciji slovenskih državljana koji su smjesta pružili pomoć hrvatskim prijateljima.

Uvjeren sam kako sa svim navedenim aktivnostima gradimo čvrste temelje buduće suradnje i razvijamo partnerske odnose. Vjerujem kako se takvim postupanjem također otvara prostor za dijalog oko rješavanja onih pitanja koja do sada još nismo uspjeli riješiti.

Branko Roglič, dopredsjednik SLO CRO Poslovnog kluba i počasni konzul R Slovenije u Splitu, Ivana Kolar, dopredsjednica SLO CRO Poslovnog kluba, Gašper Dovžan Veleposlanik R Slovenije u Zagrebu, Saša Muminović, predsjednik SLO CRO Poslovnog kluba

Napredak u sjeni prirodnih katastrofa i globalne nestabilnosti

Boris Grigić

Ova je godina bila vrlo plodonosna i pozitivna kako za razvoj hrvatsko-slovenskih odnosa tako i za Republiku Hrvatsku. Od zemlje koja je imala okupirano između trećine i četvrtine teritorija početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, postali smo jedna od 15 europskih zemalja koje su istovremeno članice NATO saveza, EU, Schengena i eurozone.

Nakon deset godina članstva Hrvatske u EU možemo reći da je ono imalo vrlo pozitivan učinak na gospodarski razvoj Republike Hrvatske, ali i na rast naše gospodarske suradnje sa susjednom Slovenijom, koja se u tom razdoblju gotovo utrostručila. Prošle godine ukupna robna razmjena dosegla je 7,3 milijarde eura, dok je primjerice u 2013. iznosila 2,7 milijarde eura.

Hrvatska i Slovenija nastavljaju razvijati suradnju na dobrobit svojih građana, gospodarstava, ali i kako bi se mogle bolje suočavati s brojnim problemima koji se javljaju na globalnoj razini.

U fokusu su nam brojna pitanja, kao što su energetska i prometna povezanost, ali i pitanja migracija te ruska agresija na Ukrajinu i tragična eskalacija krize na Bliskom Istoku.

Raduje nas da je Slovenija zainteresirana za projekt proširenja kapaciteta LNG terminala na Krku. Suradnja sa Slovenijom u tom projektu vrlo je važna i za dobavu plina s LNG terminala dalje prema Austriji i Bavarskoj, ali i drugim zemljama srednje Europe. **Zadovoljan sam što će naša zajednička nuklearna elektrana Krško nastaviti s radom još najmanje 20 godina i primjer je uspješne međudržavne suradnje.** Podržavamo planove izgradnje drugog bloka koji bi trebao biti jedan od naših ključnih izvora električne energije u budućnosti.

Prometna povezanost naših dviju zemalja također je vrlo važna i od zajedničkog interesa. U tom području ima još dosta posla, kako u cestovnom

Boris Grigić, Veleposlanik Republike Hrvatske u Ljubljani

Foto: NEK

»PROMETNA POVEZANOST NAŠIH DVIJU ZEMALJA TAKOĐER JE VRLO VAŽNA I OD ZAJEDNIČKOG INTERESA. U TOM PODRUČJU IMA JOŠ DOSTA POSLA, KAKO U CESTOVNOM TAKO I U ŽELJEZNIČKOM PROMETU.«

tako i u željezničkom prometu. Stanovnici Istre i svi koji imaju vikendice i stanove na obali željeli bi da se izgrade spojevi na autoceste koje je Hrvatska izgradila do granice sa Slovenijom, kako kod Dragonje tako i do prijelaza Rupa. Željeznička infrastruktura također nije zadovoljavajuća. **Ovi pravci važni su i za dovršetak Jadransko-jonske autoceste, kao i za bolje povezivanje Zapadnog Balkana sa sjevernom i zapadnom Europom.** U tome bi nam puno pomogla i europska sredstva ali preduvjet je da cestovni i željeznički prometni pravci budu uvršteni u TEN-T koridore za što je potrebna podrška Slovenije.

Ilegalne migracije su pitanje koje nisu izazvale ni Hrvatska ni Slovenija, ali se obje države moraju s njim suočiti. Zbog pojačanog priljeva migracija Slovenija je, **nakon Italije, odlučila uvesti ponovne privremene granične kontrole na granici s Mađarskom i Hrvatskom. Niti jedna država ne može pojedinačno riješiti taj problem, moguć je samo zajednički odgovor koji mora biti solidaran na europskoj razini.** Nažalost to pitanje još nije riješeno na zadovoljavajući način, ali hrvatska policija dobro je opremljena i kadrovski popunjena tako da može odgovoriti na pojačan migracijski pritisak, a suradnja sa slovenskom policijom je svakodnevna. Zato se nadamo da će Slovenija

Foto: Hrvatsko ratno zrakoplovstvo

Foto: Hrvatsko ratno zrakoplovstvo

ukinuti kontrole čim prije. Hrvatska policija prošla je vrlo rigorozan postupak evaluacije za ulazak u Schengen u kojem je morala ispuniti niz strogih uvjeta za čuvanje schengenske granice. Konačni cilj, prestanak ilegalnih migracija, moguće je ostvariti samo ako prestanu uzroci zbog kojih toliki broj ljudi želi napustiti svoje domove. Turistička suradnja i u ovoj je godini bila na zavidnoj razini. Slovenci ostaju drugi po broju dolazaka strani turisti u Hrvatskoj. U prvih devet mjeseci ove godine ostvarili su 1,5 milijuna dolazaka i 10,2 milijuna noćenja, što u odnosu na prošlu godinu predstavlja rast od 6 posto u dolascima i 5 posto u noćenjima.

Ova godina nam je po mnogo čemu bila izuzetno pozitivna i u području političke bilateralne suradnje. Broj, razina i sadržajnost bilateralnih susreta je veća nego ikad. U posjetu Hrvatskoj bili su predsjednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar, kao i predsjednik Vlade Republike Slovenije Robert Golob, dok je predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković bio u posjetu Sloveniji. Osim toga, i predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković bio je u službenom posjetu Sloveniji. Na razini resornih ministara bilo je na desetke susreta na ministarskoj razini što jasno govori da su nam odnosi dobrosusjedski, dinamični i stabilni.

Ove godine potpisali smo i nekoliko značajnih bilateralnih sporazuma: Sporazum o izgradnji cestovnog mosta preko potoka Kamenica između naselja Obrež (Republika Hrvatska) - Božakovo (Republika Slovenija) na hrvatsko-slovenskoj državnoj granici; Sporazum o prekograničnoj suradnji u pružanju hitne zdravstvene zaštite; Sporazum o mjerama solidarnosti radi zaštite sigurnosti opskrbe plinom; Protokol prekograničnog prijevoza životno ugroženih pacijenata u Opću bolnicu Izola; Administrativni sporazum o suradnji u području hitne zdravstvene zaštite i Memorandum o razumijevanju između Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i prehrane Republike Slovenije.

Nažalost ni ova godina nije prošla bez prirodnih katastrofa. Nezapamćene poplave u Sloveniji uzrokovale su ogromnu štetu i ljudske žrtve. Kao susjedi nismo gubili ni časa, već smo pružili svu pomoć koju je Slovenija zatražila u borbi s posljedicama vremenskih neprihoda. **Hrvatski helikopter, pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske s teškom mehanizacijom, pripadnici Civilne zaštite i Hrvatskih autocesta pomagali su u saniranju probijenog nasipa na Muri, područja gornjeg toka rijeke Savinje, kao i u postavljanju mobilnog mosta u selu Lačja vas kod Nazarja. Uključili su se i brojni hrvatski građani te humanitarne organizacije.** Dobro se dobrim vraća.

Digitalne platforme - inovacija ili dodatna regulacija?

dr. sc. Dubravka Kopun, partner i ovlaštenu revizor,
KOPUN Group

Posljednjih desetak godina učestalije čujemo pojam „gig ekonomije“ – odnosno oblik ekonomskog modela u kojem se djelatnici angažiraju na privremenoj ili povremenoj osnovi kako bi obavili određene zadatke ili pružili određene usluge. Ovaj ekonomski model u pravilu počiva na novonastalim digitalnim platformama, kao obliku posredovanja između dvije strane (pružatelja usluga i korisnika). Uz paralelan razvoj interneta i mobilnih tehnologija posljednjih godina dolazi do rasta broja platformi, a time i popularizacije ovakvog oblika radne prakse. Danas možemo bez puno problema „u globalnom selu“ osigurati različite oblike usluga koje se mogu pružiti putem interneta – od usluga dizajna, upravljanja društvenim mrežama, izrada software-a, organizacija događaja i slično.

Od samog starta sve platforme koje su u konačnici dovele do pružanja postojećih usluga na novi način smatrale su se IT kompanijama. U tom okruženju one nisu željele imati ništa vezano uz neke od oblika fizičke imovine (npr. Airbnb vezano uz vlasništvo nad nekretninama, Uber vlasništvo nad vozilima), a niti biti vezani uz neophodnu radnu snagu da bi se usluga izvršila. Poznat je citat iz knjige Toma Goodwina „Digital Darwinism: Survival of the Fittest in the Age of Business Disruption“: „Uber, najveća svjetska taksi kompanija, ne posjeduje vozila. Facebook, najpopularniji vlasnik medija na svijetu, ne stvara nikakav sadržaj. Alibaba, najvrjedniji trgovac, nema zaliha. A Airbnb, najveći svjetski pružatelj smještaja, ne posjeduje nekretnine“.

dr. sc. Dubravka Kopun, partner i ovlaštenu revizor, KOPUN Group.

No, posljednjih je godina zamjetan preokret u zakonodavnim okvirima pojedinih zemalja, koje su prepoznale značajan rast broja digitalnih platformi, kao i njihov ekonomski utjecaj, zbog čega pokušavaju ograničenjima zaštititi i korisnike platformi ali i cjelokupno okruženje na koje iste imaju svoj utjecaj.

U nastavku obrađujemo neke od digitalnih platformi, te njihov utjecaj na ekonomsko okruženje, kao i reakcije pojedinih zemalja.

U nastavku obrađujemo neke od digitalnih platformi, te njihov utjecaj na ekonomsko okruženje, kao i reakcije pojedinih zemalja.

UBER

Uber Technologies, Inc. osnovan je u ožujku 2009. godine, a njegovi su osnivači (Travis Kalanick i Garrett Camp) razvili mobilnu aplikaciju koja je omogućavala korisnicima naručivanje prijevoza putem pametnih telefona te njihovo povezivanje sa vozačima koji su se nalazili u njihovoj neposrednoj blizini. Na ovaj način željelo se je smanjenjem troškova taksi usluga osigurati prijevoz većem broju korisnika, pri čemu bi se ujedno i većem broju vozača omogućilo pružanje usluge prijevoza u odnosu na postojeće tržište taksi usluga. Ovakav pristup predstavljao je revoluciju u industriji taksi usluga kada je pokrenut.

Jedan od najvećih kamena spoticanja u početku poslovanja bila je činjenica da vozači na platformi Uber nisu imali licence za taksi prijevoz, koje su bile potrebne za legalno pružanje taksi usluga. Osnovni argument Ubera uslijed čega njegovi vozači nemaju licence je opravdanje da se ne radi o taksi uslugama, već o „ride-sharing-u“ (dijeljenje vožnje).

Tako je primjerice u New Yorku 2010. godine, kada je osnovan Uber, vrijednost licence za tzv. „žuti taksi“ iznosila 600.000 USD. Svoj vrhunac je vrijednost licence u New Yorku postigla 2013. godine, kada je iznosila 1 mil. USD. Postepenim jačanjem Ubera na tržištu odnosno povećanjem konkurencije dolazi do pada vrijednosti licence i to na:

- 2015. godine na iznos od 650.000 USD;
- 2018. godine na iznos od 200.000 USD;
- 2019. godine na iznos od 135.000 USD.

Danas možemo reći da je vrijednost ove licence beznačajna, jer sa povećanom konkurencijom dolazi i do pada cijene usluge prijevoza, što je rezultiralo time da je globalno veliki broj taksista bio prisiljen proglasiti bankrot uslijed nemogućnosti podmirenja kreditnog zaduženja za kupovinu licenci. Paralelno ovim istim taksistima prodaja licence predstavljala je osi-

»OD SAMOG STARTA SVE PLATFORME KOJE SU INOVIRALE NOVI NAČIN PRUŽANJA NOVIH USLUGA, SMATRALE SU SE IT KOMPANIJAMA.«

guranje za odlazak u mirovinu, koja je sada nepostojeća. Danas različite jurisdikcije na različite načine rješavaju pitanje licence Uberovih vozača; dok neki zahtijevaju neke oblike dozvola, drugi gradovi su prilagodili svoj zakonodavni okvir koji omogućava vozačima Ubera da posluju bez ikakvih licenci. No, pravo pitanje odnosilo se je na status vozača na Uberovoj (i sličnim) platformama. Kalifornija je bila najaktivnija u smjeru definiranja statusa vozača.

I dok je Uber smatrao da se radi o neovisnim pružateljima usluga prijevoza, a ne zaposlenicima Ubera, već u 2014. godini radna inspekcija u Kaliforniji proglasila je Uberove vozače zaposlenicima, a ne neovisnim izvođačima. Kao reakcija na ovo inspekcijsko rješenje, u 2015. godini započinje sudski postupak protiv Ubera i Lyfta pri čemu tužitelji tvrde da su svi zaposlenici vozači, te da im pripadaju sva prava koja idu uz ovaj status, uključujući i minimalnu plaću i pravo na sindikalno djelovanje. Zbog ovog postupka Uber je postigao nagodbu kako bi izbjegao suđenje 2016. godine u visini od 100 mil. USD, te je pristao na promjene u politikama i pravilima koja su poboljšala status vozača.

Priča se nastavlja 2019. godine kada je Kalifornija usvojila zakon poznat kao AB5, kojim su definirani kriteriji za određivanje statusa radnika. Glavni cilj ovog zakona bio je prisiliti platforme da klasificiraju vozače na platformi kao zaposlenike, a ne kao neovisne izvođače, te im na taj način osiguraju neka osnovna prava (npr. godišnji odmor, bolovanje, doprinosi za zdravstvenu skrb). Nastavno na ovaj zakon, 2020. godine Uber i Lyft zaprijetili su obustavom usluga u Kaliforniji, nakon što je sudskim putem donesena privremena odluka kojom je zahtijevano da se vozači klasificiraju kao zaposlenici. No, nakon održanog referenduma 2020. godine, poznatim pod nazivom „Proposition 22“, omogućeno je platformama da nastave sa tretmanom vozača kao neovisnih izvođača. Ovaj je rezultat referenduma potvrđen na Žalbenom sudu Kalifornije u ožujku 2023. godine, tako da se vozači i nadalje smatraju neovisnim pružateljima.

AIRBNB

Airbnb je platforma za iznajmljivanje privatnog smještaja osnovana 2008. godine u San Franciscu. Osnivači su ideju razvili nakon što su imali problema sa plaćanjem najma vlastitog prostora i odlučili iznajmiti dio praznog prostora za smještaj gostiju tijekom izuzetno popularne konferencije koja se održava u San Franciscu. Budući da je ovakav pristup privukao pažnju i pozitivne kritike, odlučili su svoju ideju proširiti i razviti platformu koja bi i drugima omogućavala da dijele svoj višak prostora i povezuju se sa drugim putnicima.

Airbnb je izuzetno brzo revolucionirao način na koji ljudi putuju i pronalaze svoj smještaj, čime je ostavio značajan trag na industriju turizma. Sjetite se samo prije 20-tak godina natpisa „Zimmer Frei“ na ulasku u pojedine gradove po hrvatskoj obali i usporedite to sa današnjim načinom pronalaska smještaja putem platformi kao što je Airbnb.

Ovakav pristup doveo je do značajnog povećanja broja fizičkih osoba, koje su se okrenule k iznajmljivanju vlastitih nekretnina. Pri tome, ukoliko još pojedina zemlja ima i povoljni porezni tretman (kao što je primjer Hrvatske, gdje se plaća fiksna naknada za smještaj definirana po broju smještajnih jedinica), interes dijela stanovništva bio je usmjeren isključivo na rentijerstvo.

S jedne strane, ovakvi oblici platformi omogućili su dijelu stanovništva drugačiju perspektivu (vlastito zapošljavanje), ali su s druge strane značajno utjecali i na vizuru gradova i na uspješnost poslovanja hotelskih kapaciteta. I u Gradu Zagrebu do početka pandemije COVID-19 bilo je zamjetno da je širi centar grada pretežito „pretvoren“ u stambene jedinice za najam. Na obali je standardna praksa da se tijekom ljetnih mjeseci stanovništvo seli iz vlastitih objekata u pomoćne objekte ili u kampove (primjerice, u Puli je uobičajeno da početkom ljeta stanovništvo iseljava u kamp na Fratarskom otoku kako bi ostvarilo dodatni prihod od najma vlastitih stambenih jedinica). Također je, nažalost, standardna praksa i da zbog dodatnih prihoda od ovakvog oblika najma, ne postoji interes za dugoročnim najmom stambenog prostora, što sa smanjenjem potražnje dodatno utječe na rast cijena najma. Nadalje, ovakav rast cijena najma do-

»**INOVACIJE SU UVIJEK BILE POKRETAČ GOSPODARSKE AKTIVNOSTI, NO OVI PRIMJERI NAUČILI SU NAS, DA JE KOD INOVACIJA JEDNA STRANA POBJEDNIK, ALI UVIJEK POSTOJI I GUBITNIK.**«

datno utječe na daljnju eroziju životnih uvjeta postojećeg stanovništva u mjestima u kojima je značajni udio ovakvog smještaja.

Spomenimo i još jedan važan aspekt; , značajan rast ovakve ponude dodatno utječe na smanjenje potražnje za hotelskim uslugama, što u konačnici dovodi i do smanjenja dodatnog zapošljavanja, smanjenog ubiranja poreznih prihoda, te dovodi u pitanje održivost turizma koji je vremenski orijentiran na samo jedan dio godine.

Upravo uslijed prethodno navedenih problema – dostupnost stanova za najam postojećem stanovništvu, te značajno manje oporezivanje ovog smještaja u odnosu na hotelsku industriju – lokalne vlasti u nekim gradovima zabranile su davanje nekretnina u kratkoročni najam (najam kraći od 30 dana).

Navodimo nekoliko primjera:

- Berlin je uveo zabranu davanja u kratkoročni najam druge nekretnine u vlasništvu fizičke osobe za razdoblje dulje od 90 dana / godišnje. Pri tome za davanja u najam primarne (prve) nekretnine ne postoji takva zabrana;
- New York je od rujna 2023. godine počeo striktnije provoditi regulativu koja zahtjeva da kod kratkoročnih najmova po jednoj jedinici mogu biti svega dva gosta, pri čemu domaćin mora biti prisutan u objektu. Na ovaj način želi se osigurati da poslovanje Airbnb-a bude upravo onakvo kakvo je bilo zamišljeno u startu – da postojeći vlasnici prostora daju u najam povremeno višak prostora, pri čemu i oni sami obitavaju u istom;
- Regulativa u San Franciscu podrazumijeva da možete dijeliti vlastiti stambeni prostor dok je vlasnik u njemu bez ograničenja, ali ograničava davanje u najam tijekom razdoblja duljeg od 90 dana dok vlasnik nije u prostoru. Dakle, u konačnici davanje u najam primarne nekretnine moguće je isključivo ukoliko je vlasnik u njoj smješten godišnje dulje od 275 dana;
- Barcelona je otišla korak dalje i onemogućila davanje u kratkoročni najam nekretnina ukoliko ne postoji prethodna registracija objekta za turističku djelatnost.

AMAZON

Amazon je svoj poslovni model započeo kao on-line knjižara 1994. godine. Postepeno je širio asortiman svojih proizvoda, te se danas smatra najvećom e-trgovinom na svijetu. U početnim fazama Amazon je prodavao isključivo proizvode drugih proizvođača, te se smatrao digitalnom platformom koja povezuje proizvođače i potencijalne kupce.

No, podaci koje je Amazon generirao tijekom razdoblja omogućavali su mu utvrđivanje visokofrekventne robe za koju je Amazon odlučio samostalno organizirati proizvodnju, te prodavati iste pod vlastitim brandom. Radi se o sljedećim vlastitim brandovima koji su se postepeno razvijali:

- Amazon Basics obuhvaća široki spektar osnovnih potrepština uključujući elektronske uređaje, kancelarijski

pribor, kućne aparate, igračke i sl. Brand je pokrenut 2009. godine;

- Amazon Essentials predstavlja vlastitu marku odjeće i obuće;
- Amazon Elements se odnosi na proizvode za kućnu njegu i zdravlje uključujući i dodatke prehrani. Brand je pokrenut 2014. godine;
- Solimo predstavlja brand za hranu i napitke, kao i začine pokrenut 2019. godine;
- Presto! predstavlja brand za kućne aparate i kuhinjske uređaje.

Značaj Amazonovog utjecaja u odnosu na pojedinačne, manje proizvođače, doveo je do antimonopolskog nadzora, što je u konačnici dovelo do smanjenja broja vlastitih robnih marki i proizvoda koje se Amazon odlučio zatvoriti tijekom 2022. godine.

Drugi ključan problem vezan uz poslovanje Amazona danas odnosi se na radnu snagu. Amazon već desetak godina značajno ulaže u robote, te danas koristi čak 750.000 robota. Iako živimo u doba prisutnog starenja stanovništva, te svakako pohvalnih situacija u kojima se dio poslova koji su manualni automatizira i zamjenjuje robotima, činjenica je da su sve glasnjia razmišljanja o utjecaju robota na dohodak zaposlenika. S jedne strane oslobađa se mogućnost dodatnog educiranja zaposlenika za vrijednije poslove, ali s druge strane i neminovno uvođenje zamjenjenog minimalnog dohotka (eng. universal basic income). Ovaj utjecaj tek ćemo biti u prilici sagledavati u narednim godinama.

ZAKLJUČNO

Inovacije su uvijek bile pokretač gospodarske aktivnosti, no ovi primjeri (kao i ostali primjeri u povijesti) naučili su nas da je kod inovacija jedna strana pobjednik, ali uvijek postoji i gubitnik. Ako k tome uzmemo u obzir i činjenicu da se okruženje mijenja izuzetnom brzinom, neminovno je da brzina naše reakcije mora biti adekvatna promjeni okruženja.

Budućnost zaposlenika na digitalnim platformama oblikovat će se kombinacijom promjena u tehnologiji, ekonomskim uvjetima, regulativama i društvenim faktorima. Neke od točaka koje pri tome treba imati na umu su:

- povećanje socijalne zaštite dijela radne snage koja je angažirana na digitalnim platformama. Navedeno se posebice odnosi na zdravstveno i mirovinsko osiguranje, ali i minimalnu plaću i radno vrijeme, te će vjerojatno u ovom segmentu doći do daljnje zaštite dijela radne snage. Ova prava mogu dovesti i do udruživanja radnika na digitalnim platformama kako bi lakše osigurali svoja osnovna prava;
- obuka i obrazovanje radne snage koja je zaposlene putem digitalnih platformi biti će neophodni, kako bi se osiguralo stjecanje novih vještina koje će biti ključne za održavanje konkurentnosti na tržištu rada;
- danas zaposlenici u velikoj mjeri očekuju fleksibilnost i autonomiju, što im upravo rad putem digitalnih platformi i omogućava. Operativno je za očekivati veću nesigurnost u segmentu vremena potrebnog za obavljanje neke djelatnosti uvjetovano većom razinom fleksibilnosti i zainteresiranosti za obavljanje poslova.

Prilike na obližnjim i udaljenim tržištima

SPIRIT Slovenija, javna agencija
Foto: arhiv SPIRIT Slovenija, javna agencija

SLOVENIA
BUSINESS

SPIRIT Slovenia
Business Development
Agency

SPIRIT Slovenija od 2019. godine provodi snažnu komunikacijsku kampanju za promociju slovenskog gospodarstva na stranim tržištima, I feel Slovenia. Green. Creative. Smart. U sklopu kampanje odabran je i 41 ambasador, a radi se o iznimnim slovenskim poduzećima koja se ističu svojim prodornim poslovnim modelima, rješenjima, proizvodima i uslugama. Ovom kampanjom Agencija predstavlja Sloveniju stranim ulagačima i stranim kupcima slovenske robe i usluga kao zelenu, kreativnu, pametnu i održivu državu.

Slovenija se smatra otvorenim gospodarstvom, a slovenska poduzeća izvoze u gotovo 170 zemalja, pri čemu je najveći dio izvoza usmjeren na tržišta Europske unije, gdje prednjače obližnja tržišta: Njemačka, Italija, Hrvatska, Austrija, Francuska i Poljska. U skladu s Vladinim programom internacionalizacije, ta su tržišta također među prioritetnim tržištima za internacionalizaciju slovenskog gospodarstva.

Unatoč tradicionalnoj poslovnoj povezanosti s obližnjim tržištima, Slovenija se, posebice u posljednje vrijeme, također zbog globalnih promjena, seli izvan granica Europske unije, u sve udaljenije zemlje koje pružaju brojne neiskorištene mogućnosti. Među prioritetnim tržištima izvan EU u užu izbor ušli su Kina i SAD, te Japan i Južna Koreja. Što se tiče prilika, zanimljiva su i tržišta Bliskog istoka (uglavnom UAE, Turska i Saudijska Arabija) te zapadne Afrike (Nigerija i Gana), zemlje središnje Azije (Kirgistan, Uzbekistan) i Azerbajdžan.

Kako na tradicionalnim obližnjim tržištima, tako i na prioritetnim tržištima i tržištima prilika, SPIRIT Slovenija provodi niz aktivnosti koje slovenskim i inozemnim tvrtkama omogućuju uspostavljanje novih poslovnih veza: b2b dogadanja, gospodarske delegacije, dani dobavljača, skupna predstavljanja na međunarodnim sajmovima u inozemstvu i mnoge druge. U tome agenciji uvelike pomaže razgranata mreža slovenskih poslovnih klubova u inozemstvu, koji su njezina produžena ruka po cijelom svijetu. Slovenskim poduzećima nude pomoć pri ulasku ili širenju poslovanja na stranim tržištima, a stranim poduzećima kod pronalaženja poslovnih partnera u Sloveniji. Važna aktivnost poslovnih klubova je i privlačenje stranih investitora u Sloveniju.

SPIRIT Slovenija, kao jedinstvena točka za strane tvrtke i investitore, nudi konkretnu podršku stranim tvrtkama koje žele investirati u Sloveniju ili uspostaviti poslovnu suradnju sa slovenskim tvrtkama, priprema i pruža praktične informacije i savjete o različitim poslovnim prilikama u Sloveniji, kao što su pojedinačna lokacije za investicije, slovenski dobavljači, specifične industrije i tržišta. Agencija nudi informa-

cije o perspektivnim sektorima, o prilikama za ulaganja i dobavljače, pomaže u identifikaciji potencijalnih slovenskih dobavljača i poslovnih partnera te pomaže u uspostavljanju kontakata sa slovenskim dobavljačima. Osim toga priprema i tzv. dane dobavljača, na kojima organizira cijeli događaj za veće potencijalne inozemne kupce, na kojem se veliki broj slovenskih tvrtki – dobavljača – predstavlja inozemnim tvrtkama. Također provodi i tzv. „lead generation“ program stvaranja potencijalnih kupaca, gdje slovenske tvrtke traže strana poduzeća – potencijalne kupce njihovih proizvoda, usluga i rješenja.

Više informacija o slovenskom gospodarstvu, investicijskim i dobavljačkim prilikama možete naći na web portalu www.sloveniabusiness.eu, a sve o uslugama za slovenske izvoznike na www.izvoznookno.si.

PACK IT SMART!

Naše novo održivije pakiranje proizvoda

ESG - Okoliš, društvo i upravljanje: povezanost i značenje

Vesna Vukšinić Zmaić

ESG, kratica za Okoliš (Environment), Društvenu odgovornost (Social Responsibility) i Upravljanje (Governance), predstavlja integrirani pristup procjeni održivih faktora u poslovanju i investiranju. Ovaj koncept postaje ključna mjera za vrednovanje tvrtki i investicijskih prilika. Predstavljamo povezanost između ESG načela i njihovog značenja za tvrtke, investitore i društvo u cjelini.

O KOLIŠ (ENVIRONMENT)

Prvi element ESG-a je okoliš. Uključuje sve što utječe na prirodno okruženje, kao što su klimatske promjene, upravljanje otpadom, iskorištavanje resursa i zaštita prirodnih staništa. Tvrtke sve više shvaćaju da moraju smanjiti svoj ekološki otisak i preći na održivije poslovne prakse. To ne vrijedi samo za tvrtke koje su izravno uključene u ekološke aktivnosti, već za sve sektore gospodarstva. Ulaganje u obnovljive izvore energije, smanjenje emisija stakleničkih plinova i bolje gospodarenje prirodnim resursima postaju imperativi za održiv rast i razvoj.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST (SOCIAL RESPONSIBILITY)

Drugi ključni element ESG-a je društvena odgovornost. Ovaj aspekt obuhvaća odnos tvrtki prema zaposlenicima i široj društvenoj zajednici. Tvrtke koje se brinu o svojim radnicima, promiču raznolikost i uključivost te podržavaju lokalne zajednice često ostvaruju bolje dugoročne rezultate. U okviru društvene odgovornosti spada i etičko poslovanje, borba protiv korupcije i poštovanje ljudskih prava. Tvrtke koje se posvećuju ovim vrijednostima privlače lojalne klijente i investitore.

UPRAVLJANJE (GOVERNANCE)

Posljednji, ali ne manje važan element ESG-a je upravljanje. Ovaj aspekt odnosi se na način na koji tvrtke upravljaju svojim resursima i kako donose odluke. Dobar korporativni upravljački sustav osigurava transparentnost, odgovornost i integritet. Investitori sve više prepoznaju važ-

nost dobro uspostavljenih upravljačkih struktura, jer one smanjuju rizik od neetičkog ponašanja i financijskih skandala.

MEĐUSOBNA POVEZANOST

ESG načela nisu izolirana; ona su međusobno povezana. Tvrtke koje uspješno integriraju sve tri dimenzije ESG-a često postižu bolje poslovne rezultate. Na primjer, tvrtka koja smanjuje svoj ekološki otisak može smanjiti operativne troškove i privući investitore koji cijene održivost. Također, tvrtke koje brinu o društvenoj odgovornosti često imaju zadovoljnije zaposlenike, što može poboljšati produktivnost i konkurentne prednosti.

ZNAČAJ ESG-A

ESG načela imaju veliki značaj za tvrtke, investitore i društvo u cjelini. Za tvrtke, usmjerenje na ESG može poboljšati njihov ugled, privući investitore i smanjiti rizike. Investitori sve više traže investicije koje su usklađene s ESG načelima kako bi ostvarili održivi rast. Na društvenom nivou, ESG pomaže promicati održivi razvoj i doprinosi boljem okolišu i zajednici.

ZAKLJUČAK

ESG načela postala su nezaobilazna dimenzija modernog poslovanja i investiranja. Integriran pristup okolišu, društvenoj odgovornosti i upravljanju donosi brojne koristi za tvrtke, investitore i društvo. Održivost je postala ključni faktor koji oblikuje budućnost poslovanja i financija. Stoga je važno da svi dionici prepoznaju značaj ESG-a i aktivno ga promiču kako bi ostvarili bolje rezultate i doprinijeli održivijem i prosperitetnijem svijetu.

U nastavku donosimo niz članaka posvećenih ESG. Razgovarali smo s Marinom Burazer iz Fortenova Grupe, koja nam predstavlja primjere dobre prakse na području ESG. U gostima nam je tvrtka BSH Hišni aparati, koja je ove godine osvojila prestižnu nagradu za šampiona u ESG u Sloveniji. Marija Šćulac Domac upoznaje nas s inicijativom Hrvatske gospodarske komore - usmjerenom na unapređenje ESG u Hrvatskoj. Upoznajte i održivo poslovanje Grupe Aquafil, multinacionalne tvrtke s 20 tvornica diljem svijeta, za koju održivost nije samo slogan.

Fortenova grupa i održivo upravljanje

Tanja Pangerl
Foto: Arhiv Mercator i Konzum

Velike tvrtke i gospodarske grupe imaju značajan utjecaj i na području održivosti. Fortenova grupa jedna je od najvećih gospodarskih grupacija u regiji. Kao vlasnica Mercatora prisutna je i u Sloveniji, a inače Fortenova grupa ima više od 45.000 zaposlenih i najveći je privatni poslodavac u regiji, što samo po sebi svjedoči o njenoj snazi i utjecaju na gospodarstva zemalja u kojima posluje. Nedavno je Mercator potpisao ugovor o kupnji 100 posto udjela u Engrotušu, a s potpisivanjem ugovora pokrenuta je i procedura za dobivanje suglasnosti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Slovenije (AVK). Spajanje Mercatora i Engrotuša ojačalo bi tržišnu poziciju oba trgovačka društava te donijeti nove razvojne prilike slovenskim dobavljačima i zaposlenicima. Ključne djelatnosti Fortenova grupe su maloprodaja te proizvodnja pića, jestivog ulja, svježeg mesa i mesnih proizvoda, mlijeka i mliječnih proizvoda te poljoprivredna proizvodnja.

Pristup održivosti i implementaciji ESG-a predstavlja Marina Burazer, direktorica marketinga i ESG-a. Unutar Fortenova grupe brine i o području održivosti.

U 2021. krenuli ste putem uspostave održivog poslovanja u skladu s ESG aspektima, a ove

Marina Burazer, direktorica marketinga i ESG-a u Fortenova grupi

godine objavili ste drugo izvješće o održivosti za 2022. Razmotrili ste sedam ključnih područja. Kakve ste rezultate postigli i gdje vidite najveće izazove?

U izvješće je uključeno više od 40 naših tvrtki. Radi lakšeg i ujednačenijeg praćenja, podatke smo grupirali prema našim osnovnim djelatnostima, dakle trgovina, prehrana i poljoprivreda. Istodobno, s ciljem poboljšanja vlastitog poslovanja, uključili smo i ESG aspekte u naša strateška promišljanja. Identificirali smo ključne teme koje su važne za naše poslovanje i njima ćemo se posvetiti u narednom razdoblju. To ne znači da se sve naše tvrtke i ranije nisu fokusirale na održivost, ali sada imamo jasno definirane zajedničke ciljeve u područjima smanjenja emisija, učinkovitog gospodarenja otpadom, utjecaja na kvalitetu života kroz kvalitetu hrane, smanjenja utjecaja na tlo i vodi, postizanje potpune ravnopravnosti i pozitivnog doprinosa zajednicama u kojima djelujemo. Za ove teme želimo imati strukturiran pristup i mjerljive ciljeve koji su dio naše generalne strategije. Izazov je ovdje činjenica da poslujemo na pet tržišta koja nisu jedinstveno regulativno uređena.

To zasigurno otežava postizanje ciljeva.

Naravno. No, ako pogledamo ono najvažnije što smo kao Grupa postigli u proteklom razdoblju, onda je to svakako stabilizacija našeg poslovanja. Tvrtka je prošla kroz mnogo toga posljednjih godina. Mislim na restrukturiranje kroz nagodbu vjerovnika, refinanciranje, prijenos i konsolidaciju Mercatora, prodaju poslovnog područja smrznute hrane, prodaju imovine koja nije povezana s osnovnim djelatnostima (tvz. non-core imovina), poslovanje u vrijeme pandemija i potresa, inflacije i rasta cijena energenata. Unatoč svemu, uspjeli smo uspješno poslovati, sačuvati radna mjesta i zadržati lojalnost kupaca, što je zapravo naš najveći doprinos održivosti.

Možete li biti konkretni?

Lansirali smo vlastitu liniju proizvoda na bazi biljnih proteina 'Planet of Plants' koji se nalaze i na policama Mercatora. Uveli smo recikliranu plas-

tičnu bocu, smanjili količinu plastike i uveli neodvojivi čep za robne marke pića na svim našim tržištima. Pokrenuli smo projekt izračuna cjelokupnog ugljičnog otiska za Grupu i tvrtke kako bi mogli pratiti i planirati put do smanjenja emisija na temelju pouzdanih podataka. Ima još primjera, ali izdvajam samo neke kako biste imali dojam o raznolikosti onoga što radimo.

Za učinkovito uvođenje ESG aspekata u poslovne procese tvrtke važan je dobar, stručno osposobljen i kompetentan tim.

Naše izvješće o održivosti uključuje ukupno više od 40 tvrtki. S obzirom na to, ali i s obzirom na nadolazeću regulativu u području održivog izvešćivanja, proces koordiniramo centralno.

No, to ne bi bilo moguće bez kvalitetnih ljudi i timova u svakoj tvrtki. Već 2021. godine osnovali smo Odbor za održivost kojega čine predstavnici svih tvrtki i funkcija Grupe. Prikupljaju podatke, sudjeluju u projektima i radnim skupinama za održivost, jer svaka naša važna tema ima svoju radnu skupinu unutar koje se revidiraju ciljevi i inicijative koje ćemo realizirati. Napredak u radu radnih skupina i ostali rad odbora prati Koordinacijski odbor koji se sastoji od najvišeg rukovodstva društva.

Vi i educirate.

Ovo je imperativ. Razvili smo cjeloviti program edukacije pod nazivom 'Drive Beyond Excellence' koji je zapravo prilagođen potrebama Grupe i namijenjen je jačanju kompetencija zaposlenika, posebice menadžera. Kada je riječ o području održivosti, edukacija mora biti kontinuirana, bilo da se radi o organiziranom pristupu ili rezultatu vlastitog truda.

»MERCATOROV PROJEKT „RADI IMAMO DOMAČE“ KUPCIMA NUDI PROIZVODE DOMAĆEG PODRIJETLA S OBLIŽNJIH POLJA, VOĆNJAKA, VIINOGRADA I VRTOVA. DANAS BROJI UKUPNO 1.500 LOKALNIH PROIZVODA I PRISUTAN JE U 264 TRGOVINE.«

Koje kompetencije u praksi prepoznajete kao važne za učinkovito upravljanje održivim razvojem i kako je uspostavljen sustav za razvoj održivih kompetencija?

Održivost je vrlo širok koncept. Uključuje gotovo sve poslovne segmente, stoga je ključno razvijati kulturu koja potiče održivo razmišljanje. Svi mi koji se bavimo održivošću svjesni smo važnosti širine i suradnje s drugima, ali i ulaganja u vlastita znanja i kompetencije. No, nije važno samo jačati kompetencije onih koji se bave ovom temom, već je potrebno raditi na općoj osviještenosti. Ovdje je ključno da svi zaposlenici znaju što očekujemo u ovom području, koji su nam prioriteti i što to za njih znači. Na primjer, nedavno smo usvojili Politiku raznolikosti, jednakosti i uključenosti, koja pretpostavlja da svi, menadžeri i zaposlenici, rade prema njenim ciljevima.

Mercator je jedna od tvrtki u vašoj grupi. Kako prenosite održivi razvoj cijele grupacije na pojedine tvrtke i koliku autonomiju imaju tvrtke u postizanju ESG ciljeva? Koliko je Mercator Slovenija uspješan na razini Grupe u usporedbi s Konzumom Hrvatska?

Opisala sam način na koji funkcioniramo kad je riječ o održivosti – postoje zajedničke strateške odrednice i ciljevi, ali je naravno na svakom biznisu i kompaniji da odrede što im je potrebno i kako to provesti. Primjerice, otpad će se u Hrvatskoj i Sloveniji moći sortirati i pratiti što je reciklirano, dok je na drugim tržištima, posebice onima izvan EU, zakonodavstvo nešto drugačije pa je ključno da kompanije lokalno, na svojim tržištima, kažu što mogu napraviti i na koji način.

I Mercator i Konzum, svatko na svom tržištu uspješno posluju i provode projekte iz domene održivosti. Mercator je primjerice prošle godine sa svojim dobavljačima pokrenuo projekt bijele ambalaže. Dobavljači su se za potrebe projekta odrekli prepoznatljivih elemenata svojih brandova, a Mercator je za te brandove kreirao bijelu ambalažu čime se ne samo uštedila boja već je ista ambalaža umjesto kao otpad u konačnici završila kao jedinstveno prazno platno za dječje stvaralaštvo i crteže. Konzum je s druge strane pokrenuo online edukativnu platformu pod nazivom Reciklopedija. Riječ je o posebnoj internetskoj stranici s korisnim i praktičnim savjetima o čuvanju hrane i receptima, ali i dijeljenju iskustava i praksi vezano za smanjivanje otpada od hrane.

Koje još projekte provodite na svim tržištima?

Od projekata koji su zajednički mogu spomenuti uvođenje neodvojivog čepa tijekom 2023. u cijeloj našoj Grupi pića čime direktno utječemo na smanjenje otpada. Ističemo i doniranje hrane. Konzum je od 2016. godine prikupio i donirao više od 1.300 tona hrane u Hrvatskoj te je jedan od najvećih donatora u zemlji. Konzumu je 2022. peti puta zaredom dodijeljeno

priznanje za Najdonatora (za 2021. godinu). I Mercator Slovenija od 2013. sudjeluje u projektu "Donirana hrana", gdje volonteri iz partnerskih organizacija svake večeri preuzimaju hranu iz 38 trgovina, pa je u proteklih 10 godina Mercator donirao gotovo 1.100 tona hrane. Istaknimo i potporu lokalnim proizvođačima i usmjerenost na kratke lance dobave.

Konzum je tijekom 2022. povećao broj trgovina u kojima kupci mogu naći asortiman proizvoda malih lokalnih proizvođača i obiteljskih gospodarstava sa 68 trgovina krajem 2021. na 80 trgovina krajem 2022. Asortiman je obuhvaćao čak 330 različitih proizvoda 62 proizvođača. Ovaj projekt poznat je pod nazivom „Najbolje iz Hrvatske“. U Mercatoru je poznat pod nazivom „Radi imamo domaće“ (hrv. Volimo domaće) i povezo je lokalne proizvođače s našom kompanijom. Od prve inicijative da se kupcima ponudi što je moguće svježije proizvode domaćeg podrijetla s obližnjih polja, voćnjaka, vinograda i vrtova, projekt je s vremenom postigao nacionalnu važnost za razvoj domaće poljoprivrede. Danas broji ukupno 1.500 lokalnih proizvoda i prisutan je u 264 trgovine.

Važan dio procesa održivog upravljanja je izvještavanje o nefinancijskim informacijama, tj. održivo izvještavanje. Ovaj proces uključuje usvajanje Europskih standarda izvještavanja o održivosti (ESRS) koji će zakonski definirati način izvještavanja. Kako se pripremate za izvještavanje ESRS i kako upravljate pokazateljima i podacima?

Trenutno, dok se ne uvedu europski standardi, izvještavamo po GRI metodologiji, a vrijeme do 2025. godine ključno je za prilagodbu sustava. Trenutno radimo na analizi razlika između ta dva standarda. S jedne strane, to je uvođenje praćenja dijela podataka koje do sada nismo pratili, kao i uzimanje u obzir pristupa dvostruke materijalnosti koji se do sada nije toliko tražio. Standardi, odnosno CSRD direktiva, nisu jedina regulatorna promjena. Taksonomija EU također je izazovna.

»MERCATOR JE U PROTEKLIM 10 GODINA DONIRAO GOTOVO 1.100 TONA HRANE.«

Prepoznavanje i upravljanje rizicima i prilikama ključni dio strateškog održivog upravljanja. Koje ključne rizike i prilike zbog klimatskih promjena prepoznajete na razini Grupe ili na pojedinim područjima?

Svjesni smo svog utjecaja na okoliš i zajednice u kojima poslujemo, kao i činjenice da promjene u okruženju i zajednici utječu na nas. Zato nastojimo prepoznati rizike i prilike u svemu što radimo. Najčešće se radi o potrebnim investicijama, raznim regulatornim zahtjevima pojedinih tržišta, tehnologijama i resursima kojima raspolazemo.

Mnoge tehnologije još nisu u komercijalnoj upotrebi ili su financijski puno zahtjevnije od postojećih, pa se ne mogu lako i pod prihvatljivim uvjetima primijeniti. Regulatorni rizici proizlaze i iz poslovanja na tržištima izvan EU te iz zahtjeva koji proizlaze iz EU regulative u pogledu izvještavanja o održivosti i zaštiti okoliša. Postoje i fizički rizici, možda najuočljiviji jer promjene vremenskih obrazaca izravno utječu i na proizvodnju. Sa stajališta procjene i praćenja utjecaja, odnosno izračuna financijskih implikacija i troškova klimatskih rizika, Grupa započinje proces u kojem ćemo detaljno identificirati fizičke i tranzicijske rizike te prilike za sve tri aktivnosti. Tada će krenuti izrada klimatskih scenarija i izračuna za ključne lokacije.

KONZUM

ReciKLOPEDIJA

ODBACI
LOŠE NAVIKE,
A NE HRANU!

PLANET
OF
PLANTS

100%
BILJNO
PODRIJETLO

100%
OKUS

Aquafilova vizija – Kružna ekonomija stvara vrijednost za ljude i planet

AquafilSLO
Foto: arhiv AquafilSLO

Za Aquafil, multinacionalnu tvrtku sa sjedištem u Italiji i 20 tvornica diljem svijeta, od kojih su četiri u Sloveniji i jedna u Hrvatskoj, održivost nije samo slogan. To je ključna vrijednost tvrtke koja potiče poslovni rast i ključna je za upravljanje poslovnim rizicima.

Grupa planira do 2025. godine povećati udio prodaje regeneriranih vlakana na 60 posto, što je lani iznosilo 43 posto. „Sa svakim našim proizvodom želimo mijenjati svijet na bolje, stoga slijedimo cilj potpune kružne ekonomije koji već stvara vrijednost za ljude, zajednice i planet“, rekao je Denis Jahić, generalni direktor tvrtke AquafilSLO.

CENTAR R&R ZA KRUŽNO GOSPODARSTVO NALAZI SE U SLOVENIJI

Njihov sveobuhvatni pristup održivosti uključuje ekološku odgovornost, kao i društvene i upravljačke aspekte, te je sažet u obvezi ECO PLEDGE®. Ova obveza temelji na pet stupova koji doprinose 12 globalnih ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Za svaki od ovih stupova određena su područja poboljšanja, postavljeni su ciljevi za budućnost i pokrenute su aktivnosti kako bi ih se postiglo.

"Dugoročno razmišljamo o proizvodima s gledišta kružnog gospodarstva, jačajući postojeće vrijednosne lance, istražujemo i stvaramo nove te koristimo ekološki pristup u oblikovanju proizvoda", rekao je Jahić o prvom stupu održive strategije.

Denis Jahić, direktor tvrtke AquafilSLO

DUGOROČNO RAZMIŠLJAMO O PROIZVODIMA S GLEDIŠTA KRUŽNOG GOSPODARSTVA, JAČAJUĆI POSTOJEĆE VRIJEDNOSNE LANCE, ISTRAŽUJEMO I STVARAMO NOVE TE KORISTIMO EKOLOŠKI PRISTUP U OBLIKOVANJU PROIZVODA.

Osnova za to je potpuno regenerirani najlon ECONYL®, koji u cijelosti potječe iz otpada i može se potpuno regenerirati beskonačno mnogo puta.

Regeneracija iz otpada, kao što su ribarske mreže, tekstilne podne obloge i predpotrošački otpad, odvija se samo u tvornici AquafilSLO u Ljubljani već više od 10 godina. Denis Jahić, generalni direktor AquafilSLO, objašnjava: "Pribavljanjem sirovina za ECONYL® iz otpada štedimo 70.000 tona sirove nafte za svakih 10.000 tona i sprječavamo više od 65.000 tona emisija ekvivalenta CO2. Kao posljedica toga, utjecaj materijala najlona ECONYL® na globalno zagrijavanje čak je do 90 posto manji u usporedbi s standardno proizvedenim materijalom."

ELEKTRIČNA ENERGIJA POTPUNO DOBIVENA IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Drugo načelo održive politike Aquafila glasi: "Čuvamo okoliš proizvođači odgovorno i na taj način smanjujemo naš ekološki utjecaj, te stremimo kontinuiranom unaprjeđenju i izvrsnosti na svim područjima. Projekti i ciljevi na ovom području uglavnom su povezani s energijom iz obnovljivih izvora, smanjenjem utjecaja proizvodnih aktivnosti i smanjenjem otpada." Prošle godine u sklopu Grupe Aquafil emisije stakleničkih plinova (Opseg 1 i 2) smanjene su za 16 posto u odnosu na 2021. godinu, a sva upotrijebljena električna energija dobivena je iz obnovljivih izvora. Potrošnja vode smanjena je za 23 posto u usporedbi s 2021. godinom. Električna energija u svim tvornicama Grupe Aquafil, uključujući sve slovenske i hrvatsku tvrtku AquafilCRO, prošle godine je potpuno dobivena iz obnovljivih izvora.

Tvrtka ima i vlastite kapacitete za proizvodnju električne energije, pri čemu se najveći od njih nalazi u tvrtki AquafilCRO, gdje na krovu tvornice i skladišta radi solarna elektrana snage 1.685,0 kW.

Ocjena dobavljača prema kriterijima održivosti

Aquafil Grupa napravila je važan korak povezan s vrijednosnim lancima. U četvrtom stupu trajne strategije Aquafila stoji da surađuju s dobavljačima i kupcima kako bi potaknuli promjene i okolišnu održivost u cijeloj industriji. Stoga od prošle godine u procesu odabira dobavljača zahtijevaju od svakog novog dobavljača suglasnost s Aquafilovim Etičkim kodeksom i Politikom društvene odgovornosti i ljudskih prava. "Kod kupaca prije svega tražimo dugo-

Tvornica AquafilSLO u Ljubljani.

ročne partnere koji dijele istu posvećenost okolišu i žele aktivno sudjelovati u našem kružnom vrijednosnom lancu", ističe Jahić.

SMANJUJU EMISIJE I IZVAN UOBIČAJENIH VRIJEDNOSNIH LANACA

Suradnja s drugim tvrtkama u industriji i izvan nje ključna je za Aquafilov održiv i kružni prijelaz. Toplinskom energijom koja ostaje nakon procesa izrade najlona ECONYL® od otpada u AquafilSLO u Ljubljani zagrijava vaju proizvodne prostore susjedne tvornice Hella Saturnus Slovenija, te Vodnog grada Atlantis i Sportskog centra Millennium (oba su u vlasništvu društva BTC). Kroz partnerstvo tvrtke AquafilSLO s društvima BTC i s HELLA Saturnus Slovenija letno smanjuju se emisije stakleničkih plinova u količini koja je ekvivalentna povlačenju iz prometa otprilike 2000 automobila koji dnevno prevoze 35 kilometara.

ZAPOSLENI SU TEMELJ POSLOVNOG USPJEHA

Briga o zaposlenima, treći stup trajne strategije, ima postavljene prioritete ciljeve, kao što su omogućavanje sigurnog radnog okoliša, podrška osobnom i profesionalnom razvoju zaposlenika te poštovanje ljudskih prava na radnom mjestu. Djeluju u skladu sa sustavima upravljanja sigurnošću na radu prema ISO 45001 i osiguranja ljudskih prava i prava radnika prema SA 8000, te provode projekt upravljanja talentima. U AquafilCRO

Djelatnici AquafilCRO u humanitarnoj akciji "Ružičasti mjesec u Krapinsko-zagorskoj županiji".

ECONYL® regenerirana najlonska vlakna.

omogućavaju i besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje, sistemske preglede i preventivne preglede za rano otkrivanje raka zaposlenicima. "U AquafilCRO vjerujemo da su zaposlenici ključna komponenta našeg poslovanja; oni su ključni za sve uspjehe tvrtke. AquafilCRO brine o svojim zaposlenicima i njihovom zdravlju", objašnjava predsjednik uprave AquafilCRO, dr. Saša Muminović.

OBRAZOVANJE JE KLJUČNO ZA KRUŽNO GOSPODARSTVO

Na području podrške lokalnim zajednicama u Sloveniji već dvije godine provode program pod nazivom "Stvaramo nove prilike". Ovaj program proizlazi iz održivih smjernica Grupe Aquafil, a temelji na strategiji društveno odgovornog poslovanja tvrtke AquafilSLO. Fokusiran je na pet ključnih područja: obrazovanje mladih o održivom razvoju i podrška talentima, podrška ranjivim skupinama, podrška sportu i lokalnim vatrogasnim organizacijama, te brigu o zaposlenicima. "S ovom platformom želimo

ojačati odnose s važnim dionicima, kao što su lokalne zajednice, djeca i mladi te zaposlenici", ističe Jahić. Tako su prošle školske godine podržali program Ekoškole. AquafilSLO podržava i sudjeluje u provedbi projekta "Kružnost je naša prilika", koji potiče mentore i mlade na istraživanje kružnog gospodarstva. Drugi projekt, usmjeren na promociju održivih tema u obrazovanju, provodi se u suradnji sa Slovenskim kemijskim društvom. Ove godine su već drugi put izabrali i nagradili tri najbolja završna studentska rada iz područja održive kemije.

MEĐUNARODNA PRIZNANJA

Dostignuća Grupe Aquafil na putu prema održivom razvoju prepoznaju i međunarodne i lokalne organizacije. U rujnu 2023. godine tvrtka AquafilCRO postigla je najbolje ocjene i osvojila titulu najodrživijeg srednjeg poduzeća u okviru izbora ESG ocjena Hrvatske gospodarske komore. "Ovo je priznanje za dugogodišnje napore koje je tvrtka uložila kako bi njezino poslovanje bilo društveno odgovorno i neutralno prema okolišu", smatra predsjednik uprave AquafilCRO, dr. Saša Muminović.

Među nagradama koje je Grupa Aquafil osvojila u 2023. godini nalazi se i nagrada za vodeće dobavljače nove automobilske industrije u kategoriji nisko ugljičnih materijala koju je dodijelila kineska platforma Gasgoo, te nagrada "Visionary awards" u kategoriji ESG liderstvo, koju dodjeljuje Međunarodno udruženje korporativnih direktorica WCD.

Nagrada Hrvatske gospodarske komore za AquafilCRO, najbolji u ESG, u kategoriji srednjeg poduzeća. S lijeve strane predsjednik uprave AquafilCRO dr. Saša Muminović.

Tvrtke su trenutno najviše upoznate s okolišnom kategorijom ESG

Vesna Vukšinić Zmaić

Foto: arhiv HGK

Marija Ščulac Domac ima više od 25 godina iskustva u energetici, zaštiti okoliša i klimatskim pitanjima. Autorica je mnogih stručnih i znanstvenih radova, aktivna sudionica u kreiranju zakona i strategija te članica timova za pristupanje EU. Direktoricu Sektora za industriju i održivi razvoj u Hrvatskoj gospodarskoj komori (HGK) pitali smo kako HGK pomaže, potiče i nagrađuje svoje članove na putu ostvarivanja ESG ciljeva i koliko su tvrtke u Hrvatskoj napredovale po tom pitanju.

Nefinancijsko izvještavanje i održivo poslovanje od 2023. godine postaje jedan od ključnih izazova tvrtkama koje su formalni obveznici za izvještavanje. Hrvatska gospodarska komora krajem je prošle godine pokrenula prvu hrvatsku ESG akademiju. Komu je namijenjena i koji su ciljevi akademije?

Početak ove godine na snagu je stupila Direktiva o korporativnom izvješćivanju o održivosti (CSRD) u okviru Europskog zelenog plana. Ova Direktiva postavlja opsežnija i stroža pravila vezana uz izradu korporativnih izvješća o održivosti.

U srpnju ove godine EK donijela je **Europske standarde** za izvješćivanje o održivosti (ESRS) koje će obveznici morati primjenjivati prilikom izrade svojih izvješća. Propisani standardi obvezni su za sve tvrtke s prosječno više od 500 zaposlenih i neto prometom većim od 150 milijuna eura u posljednjoj poslovnoj godini, zatim sve tvrtke s prosječno više od 250 zaposlenika i neto prometom većim od 40 milijuna eura u posljednjoj financijskoj godini pod uvjetom da je najmanje 50 % neto prometa ostvareno u jednom ili više „sektora s velikim utjecajem“.

Jasno je kako nova regulativa obuhvaća sve više gospodarskih grana i uključuje sve veći broj obveznika. Međutim, iako se Direktiva CSRD trenutno odnosi na velike tvrtke, istih će se standarda morati pridržavati i mala i srednja poduzeća, bilo da se nalaze u EU ili izvan nje i to zbog obveza velikih tvrtki da nametnu standarde cijelom lancu vrijednosti.

Marija Ščulac Domac

Drugim riječima, regulativa vezana uz ESG donosi duboke promjene u poslovanju koje će našim članicama donijeti brojne izazove. Regulativa se još razvija, a praksu tek stvaramo, svi zajedno. Upravo tu svoju ulogu ima ESG Akademija HGK. Cilj nam je pomoći tvrtkama koje nisu upoznate s temom i demistificirati je – dakle, vrlo jasna i konkretna edukacija. Uz pregled zakonske regulative želimo im dati širu sliku o razlozima i smjerovima promjena te koje će implikacije promjene imati za društvo i za njihovo poslovanje u smislu prilagodbe poslovnih procesa. Onima koji već jesu na tom putu želimo pomoći u pronalaženju najboljih rješenja i odgovora na brojna pitanja, s obzirom da se praksa tek stvara.

Kakav je upis, odaziv polaznika akademije i koji su uvjeti za upis?

U prvom ciklusu ESG Akademije održano je ukupno 14 radionica – tri su bile opće strateške, za tvrtke iz različitih sektora, dok smo 11 radionica namijenili primarno tvrtkama iz određenog sektora. Tvrtke su prepoznale

značaj edukacije o ESG temama – do sad je kroz našu ESG Akademiju HGK prošlo 800 polaznika, u samo godinu dana. U nadolazećem ciklusu posebno ćemo se fokusirati na izvješćivanje o održivosti i nove europske standarde koji su doneseni u srpnju ove godine.

Akademija je namijenjena svim tvrtkama koje žele unaprijediti svoje ESG procese, bilo da su obveznice izrade izvješća o održivosti ili će to tek postati.

U sklopu tradicionalne konferencije HGK Podržimo održivo po prvi put dodijeljene su nagrade ESG rating. O kakvoj se ocjeni zapravo radi?

HGK je razvio prvi hrvatski ESG rating s ciljem stvaranja poticajnog okruženja za praćenje i razvoj održivih praksi, standarda i suradnje.

ESG rating je ocjena koja se dodjeljuje organizaciji temeljem njezinog pristupa okolišu (Environment) i društvu (Social) te usvojenim praksama upravljanja (Governance). Kriteriji su usklađeni s regulativom, zahtjevima financijskih institucija i tržišta kapitala te specifičnostima pojedinih industrija. ESG rating predstavlja ključni alat za poboljšanje konkurentne prednosti tvrtki, omogućavajući im strateško pozicioniranje u investicijskoj zajednici, razvijanje novih poslovnih prilika i partnerstava, širenje na međunarodna tržišta, kao i pristup povoljnijim financijskim sredstvima kroz bankarske i ostale financijske institucije, istovremeno služeći kao temelj za usklađenost s budućim obveznim zahtjevima u izvještavanju o održivom poslovanju.

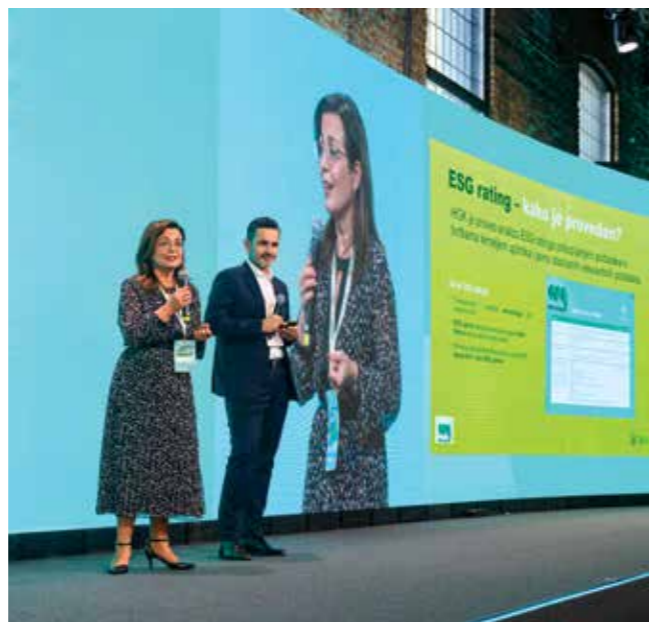
Na konferenciji **Podržimo održivo** nagradili smo tvrtke koje su ostvarile najbolje rezultate temeljem ESG ratinga u šest kategorija. Nagradu za najbolju održivu malu tvrtku osvojila je tvrtka **Schiedel** proizvodnja dimnjaka, kao najbolja održiva velika tvrtka nagrađena je tvrtka **Muraplast**, dok je najbolja održiva javna tvrtka **Financijska agencija**.

Erste&Steiermärkische Bank dobitnik je nagrade u kategorije najbolje održive financijske institucije, a nagradu za najbolji primjer održivog poslovnog modela dobila je tvrtka **Ericsson Nikola Tesla**. U kategoriji najbolje održive srednje tvrtke nagrađena je tvrtka **AquafilCRO**, koja se istaknula svojim kontinuiranim radom na zaštiti radnika i ljudskih prava, ulaganju u društvenu zajednicu te izgradnji otpornog, održivog i etičkog opskrbnog lanca.

Koliko je bilo prijavljenih tvrtki i koja kategorija unutar ESG je najsnažnije zastupljena po pitanju unapređenja tvrtki?

Prvi krug ocjenjivanja tvrtki temeljem ESG ratinga trajao je od 17. srpnja do 8. rujna ove godine, a ESG upitnik ispunile su 402 tvrtke. Iz rezultata je vidljivo kako imamo još prostora za napredak, a to nam je zapravo i svojevrsan putokaz u kojem smjeru trebamo prilagođavati i pripremati naše radionice kako bismo našim članicama pružili najcjelovitiju podršku u prilagodbi poslovanja novim standardima. Stoga, kako bi tvrtke mogle pratiti svoj napredak u ostvarivanju ESG rezultata, kontinuirano ćemo provoditi ovaj projekt.

Tvrtke su trenutno najviše upoznate s okolišnom kategorijom unutar ESG-a s obzirom na široko rasprostranjenu global-

nu pažnju usmjereno prema pitanjima klimatskih promjena, upravljanja otpadom, i očuvanja bioraznolikosti. Osim doprinosa očuvanju okoliša, fokus na ekološku održivost često tvrtkama pruža konkurentne prednosti na tržištu, poboljšava njihovu reputaciju i omogućava pristup novim tržištima i investitorima.

Na koji način u HGK surađujete s drugim sektorima, vladinim agencijama i organizacijama civilnog društva kako biste postigli ciljeve održivosti? Ako možete, navedite primjere partnerstva ili zajedničkih inicijativa?

Hrvatska gospodarska komora duboko je posvećena promicanju održivosti i integraciji održivih praksi u sve aspekte gospodarstva Hrvatske. U suradnji s relevantnim ministarstvima i institucijama, akademskom zajednicom i organizacijama civilnog društva, nastojimo stvoriti ekosustav koji podupire održivi razvoj, povećava konkurentnost i stvara nova tržišta i mogućnosti za naše članice.

Jedan od načina kako ostvarujemo ove ciljeve jest kroz različita partnerstva i zajedničke inicijative. Kroz svoje vlastite inicijative okupljamo različite dionike iz privatnog i javnog sektora s ciljem promicanja i transformacije održivog gospodarstva. Primjer tome je već četvrta po redu, međunarodna konferencija **HGK Podržimo održivo** koja je na neki način postala brand za sebe unutar našeg portfelja proizvoda. Ova konferencija pruža platformu za raspravu o izazovima, prilikama i najboljim praksama održivog poslovanja, sagledavajući ih kroz prizmu različitih perspektiva i sektora i kao takva je jedinstvena u Hrvatskoj, ali i cijeloj regiji.

Kontinuirano promičemo najbolje prakse u održivom poslovanju među hrvatskim tvrtkama, pružajući edukacije, radionice i savjetodavne usluge koje im pomažu u razvoju i provedbi ESG strategije. U suradnji s vladinim agencijama, HGK je također bio ključan u razvijanju, implementaciji i praćenju uspješnosti relevantnih nacionalnih strategija. Ove inicijative ne samo da promiču održive prakse unutar sektora, već također stvaraju pravni i regulatorni okvir koji olakšava i potiče održivo poslovanje. Također smo dio radnih skupina koje rade na prijenosu regulative EU u naše zakonodavstvo.

Kada planiramo budućnost, važna su sva tri područja ESG

Vesna Vukšinić Zmaić

Foto: osobni arhiv

Poduzeće BSH Hišni aparati d.o.o. Nazarje specijalizirano je za razvoj i proizvodnju malih kućanskih aparata za pripremu hrane i napitaka. Kao dio međunarodnog koncerna BSH Home appliances Group odgovorni su za prodaju bijele tehnike u Jugoistočnoj Europi. Najveći su proizvođač malih kućanskih aparata u Europi, jedno od najvećih poduzeća u Sloveniji, a istovremeno i među najvažnijim tvrtkama unutar koncerna BSH.

Tvrtka zapošljava 1700 ljudi, najveći je poslodavac u Gornjoj Savinjskoj dolini. U ovom broju magazina „SLO CRO Business mirror“ ih posebno predstavljamo jer su nakon višemjesečnog natjecanja proglašeni slovenskim ESG prvacima za 2023. godinu. Na pitanja nam je odgovorio direktor Matija Petrin, odgovoran za područje tehnike.

Za one čitatelje koji to ne znaju moramo spomenuti da je vaša tvrtka BSH Hišni aparati iz Nazarja doživjela veliku štetu zbog katastrofalnih poplava koje su pogodile Sloveniju ove godine. Imate oko 100 dobavljača s otprilike 4.000 zaposlenih diljem Slovenije. Kakav je bio odaziv dobavljača i kako ste se dogovorili oko mogućnosti daljnje isporuke?

Što se tiče odgovora dobavljača i usklađivanja isporuka, možemo reći da se naša strategija temeljena na izgradnji partnerstva, dugoročnoj suradnji i redovitoj komunikaciji pokazala uspješnom. Već dan nakon poplava obavijestili smo dobavljače o našoj situaciji, a nekoliko dana kasnije organizirali virtualnu konferenciju s najvažnijim dobavljačima. I dalje ih redovito obavještavamo o napretku obnove i ponovnom uspostavljanju proizvodnje.

Svi dobavljači, kako domaći tako i strani, razumjeli su našu situaciju i cijelo vrijeme bili su uz nas. Poteškoće koje su se pojavile zbog prekida proizvodnje bile su različite, no naši disponenti i dobavljači zajedno s dobavljačima rješavali

su ih „u hodu“ i uz međusobno prilagođavanje. Također, država je pomogla uspostavom programa skraćenog radnog vremena u Sloveniji.

»BSH HIŠNI APARATI PROGLAŠENI SU SLOVENSKIM ESG PRVACIMA ZA 2023. GODINU.«

Matija Petrin,
direktor za područje tehnike

Ipak, jesu li se zbog poplava planovi tvrtke za budućnost promijenili na neki način?

Kao što smo već spomenuli, odmah nakon poplava započeli smo s obnovom kako zgrada tako i pojedinih infrastrukturnih objekata i uređaja. Naš glavni cilj bio je što brže uspostaviti uvjete za ponovno pokretanje proizvodnje. Zahvaljujući predanim zaposlenicima, volonterima iz cijele Slovenije, vanjskim izvođačima i dobavljačima, uspjeli smo pokrenuti prve proizvodne linije toč-

no mjesec dana nakon poplava. Tako je 4. rujna počela proizvodnja aparata za pripremu hrane, štapnih miksera i blendera. Planovi za proizvodnju prilagođeni su planu ponovnog pokretanja pojedinih linija. Naravno, u ovom trenutku razmatramo i budućnost te u trenutnom stanju vidimo određene prilike koje želimo iskoristiti za poboljšanje naših procesa i postupaka.

Posljedice vremenskih nepogoda snažno utječu na gospodarstvo i zahtijevaju brzo, učinkovito i odgovorno poslovanje na svim područjima ESG. Na kakav način se bavite time u sektoru kućanskih aparata, gdje u nekim slučajevima možemo govoriti o "brzo potrošnim" proizvodima koji ne doprinose čistom okolišu?

U našem poduzeću svjesni smo utjecaja na okoliš i već dugi niz godina djelujemo u skladu s tim. Od 2001. godine, kada smo stekli certifikat prema ISO 14001 standardu, djelujemo na svim područjima našeg utjecaja na okoliš (otpad, emisije, učinkovita uporaba resursa, energija itd.). Od 2020. godine, nabavkom zelene energije (Opseg 2) i emisijskih dozvola za preostale CO2 emisije iz Opsega 1, postali smo ugljično neutralni. Naš ambiciozan cilj je da do 2025. godine smanjimo emisije CO2 iz Opsega 1 na 0 tona i postanemo prva tvornica u BSH-u koja nema emisija CO2 iz

»BSH SE KAO PROIZVOĐAČ VELIKIH I MALIH KUĆANSKIH APARATA OBVEZAO POSTIĆI CILJEVE KOJI ĆE SMANJITI NEGATIVNI UTJECAJ NA OKOLIŠ NAŠIH KRAJNJIH PROIZVODA.«

Opsega 1. Opsega 3 smo se prihvatili na temelju provedene LCA analize na našim proizvodima, posebno u području nabave materijala, transporta i energetske učinkovitosti naših aparata kod krajnjih korisnika. Naš cilj za Opseg 3 je smanjiti emisije CO2 do 2030. godine za 15%. Aktivni smo i na mnogim područjima društvene odgovornosti, kako lokalno, tako i na razini cijele Slovenije. Kompetentni, zadovoljni i osnaženi zaposlenici temelj su našeg uspješnog poslovanja, stoga veliku pažnju posvećujemo njihovom rastu i razvoju. Aktivnosti na ovom području ključan su dio naše strategije, a razina zadovoljstva ključan je pokazatelj uspjeha. U tvrtki cijenimo i potičemo raznolikost te podržavamo rodnu ravnopravnost u preuzimanju vodećih funkcija.

BSH se kao proizvođač velikih i malih kućanskih aparata obvezao postići ciljeve koji će smanjiti negativni utjecaj na okoliš naših krajnjih proizvoda. Kako bismo to postigli, postavili smo nekoliko ciljeva za 2025. i 2030. godinu usmjerenih na povećanje održivosti naših aparata na tržištu, osiguranja recikliranja naših proizvoda nakon završetka njihova životnog vijeka i povećanja udjela recikliranih materijala. Osim toga, razgovaramo o mogućnostima kružnog gospodarstva za ambalažne materijale. Naš cilj je da do 2025. godine uklonimo stiropor i svu plastiku iz ambalaže.

Područje ESG je snažno povezano s investicijama. Kada i kako vam se investicije u ESG isplate?

Izuzetno smo ponosni na naše projekte na području energetske učinkovitosti. U posljednjih 12 godina uspjeli smo smanjiti specifičnu potrošnju energije za 59%. To smo postigli kroz različite projekte obnove objekata i optimizaciju proizvodnih procesa. Projektom "Vrtine", u kojem koristimo toplinski potencijal podzemne vode i otpadnu toplinu rashladne vode iz brizgalica za plastiku, postali smo energetski samoodrživi za proizvodnju toplinske energije zimi i hlađenje proizvodnje u ljeto 2020. godine. Prema izračunima troškova energije u fazi projekta očekuje se da će se ova investicija isplatiti u manje od 7 godina. Po današnjim cijenama na tržištu vjerojatno i puno ranije. Ovaj projekt također je prepoznat kao primjer najbolje prakse u području energetske učinkovitosti unutar BOSCH-a, jer smo za njega dobili prvu nagradu 2022. godine.

Možete li navesti primjere projekata ili praksi koji su doprinijeli vašem uspjehu u postizanju visokih ocjena u natjecanju za najbolje ESG poduzeće u Sloveniji?

S obzirom na ocjenu vidimo da je većina ocijenjenih područja bila ocijenjena iznad prosječ-

no. Moguće je da je prevladalo to što imamo jasnu strategiju i ciljeve za ESG do 2030. godine. Kod prezentacije naših postignuća pristupili smo interdisciplinarno. Svako područje je doprinijelo na svoj način. Ovdje ne stavljamo sve karte u ruke samo jedne osobe jer je ESG široko područje i svjesni smo da za zajednički uspjeh svatko mora obaviti svoj dio posla na svojem području - radimo u duhu "jedan tim". Naravno, svjesni smo da postoje i područja koja trebamo poboljšati, kao što je udio žena u rukovodećoj strukturi, što potičemo unutar tvrtke i postavili smo ciljeve u tom smjeru.

Što biste savjetovali tvrtkama koje su na putu integracije ESG-a u svoje poslovanje; koja područja bi trebali prioritetno rješavati?

ESG nije nešto što se pojavilo preko noći. Tvrtke već godinama rade na svim područjima ESG, svaka prema svojim mogućnostima i vrijednostima. Sada je važno da shvatimo da je za naš zajednički napredak kao društva važno da organizacijske strategije gledamo uravnoteženo na svim područjima i istovremeno. Iz prošlosti već imamo primjere što se dogodi ako je neko područje zapostavljeno (bilo da se radi o iskorištavanju okoliša, prirodnih resursa ili zaposlenih). Stoga je važno da sva tri područja budu u fokusu kada planiramo za budućnost. Osnova za dobro planiranje područja ESG-a je analiziranje trenutnog stanja na svakom od područja ESG-a i definiranje kamo želimo stići na pojedinom području. To su polazišta koja diktiraju potrebne mjere.

Kako vidite budućnost uključenosti u okviru ESG-a u vašem poduzeću i sektoru kućanskih aparata općenito?

S obzirom na to da smo već razvili ESG strategiju u našem poduzeću, već pratimo specifične ciljeve definiranjem odgovarajućih mjera na svim područjima ESG-a. Naravno, važan dio ostvarivanja strategije je redovita provjera jesmo li na pravom putu. Stoga ćemo kroz redovite preglede i praćenje novosti kako u zakonodavstvu tako i u vezi zahtjeva zainteresiranih strana ocjenjivati potrebu za prilagodbom strategije i postavljenih ciljeva.

Doživite najboljši hotel v Rogaški

Doživite najbolji hotel u Rogaškoj

Grand Hotel Sava ^{☆☆☆} superior
Hotel Zagreb ^{☆☆☆}

Doživite čarobnost, lepoto in drugačnost Rogaške Slatine, zdraviliškega kraja, mineralne in termalne vode.

Doživite čaroliju, ljepotu i različitost Rogaške Slatine, lječilišnog kraja, mineralne i termalne vode.

Rogaška Hotels & ROI Medico Spa
Zdraviliški trg 6
3250 Rogaška Slatina, Slovenija
T +386 3 811 40 00
info@rogaska.si
www.rogaska.si

fb.com/gh.sava/
twitter.com/gh_sava
instagram.com/rogaska.si/

Poštovanje je temelj pravilnog ponašanja

Vesna Vukšinič Zmaić
Foto: Samir C. Kovačević

Ksenija Benedetti iza sebe ima bogatu karijeru, a najpoznatija je kao bivša voditeljica Protokola Republike Slovenije. Već dvadeset godina predaje o protokolu i komunikacijskim vještinama različitim javnostima iz svijeta gospodarstva, politike, diplomacije te državnih i javnih institucija. U listopadu je gospođa Benedetti predavala članovima SLO CRO Poslovnog kluba u Zagrebu na temu poslovnog protokola i ponašanja. Neka poglavlja njenog predavanja bila su posebnu zanimljiva, pa smo zamolili gđu. Benedetti da ih podjeli i s našim čitateljima.

Pričali ste o tome da je jedna od čestih pogrešaka u komunikaciji s okolinom nedostatak sposobnosti za prikladno oblačenje za različite događaje. Možete li nam reći više o tome?

Nije svaka odjeća prikladna za sve prilike. Primjerenost odjeće ovisi o brojnim čimbenicima: u kojoj industriji radimo (najklasičnija odjeća koristi se u finansijskom sektoru i među pravnicima), na kojoj poziciji smo zaposleni, u kojoj zemlji radimo, čak i u kojem gradu u toj zemlji te za koji događaj se oblačimo (za svakodnevni rad, svečanu poslovnu večeru, službeni piknik itd.). Inače, pravila primjerenog poslovnog oblačenja su se prilično opustila. Kravata, na primjer, više nije obavezna u mnogim industrijama, uključujući i visoki menadžment.

Pravila protokola i granice lijepog ponašanja se mijenjaju. Kako možete procijeniti promjene u pravilima ponašanja u budućnosti?

Nerado govorim o budućnosti, ali ono što primjećujem u razvoju kroz posljednjih 25 godina je da se sve kreće prema većoj opuštenosti. Međutim, srž ostaje ista: poštovanje. Poštovanje prema svima, bez obzira na njihov položaj u tvrtki, politici, društvu.

Nakon dugog niza godina profesionalnog rada u protokolu te suradnje i susreta sa svakovrsnim ljudima, zani-

ma me koliko dobro možete unaprijed procijeniti ljude?

Zahvaljujući dugom iskustvu u državnom protokolu, diplomaciji, politici, prilično dobro i brzo! Prvi dojam me ne vara. Primjerice, puno o osobi mi govori kako se ponaša prema konobaru. Ili kako drži kišobran kad ga mora držati još nekome uz sebe. Puno govori i način kako se osoba ponaša u prometu!

Do sada ste objavili tri knjige. Vaša prva knjiga, "Protokol: simfonija forme" iz 2008. godine je odavno rasprodana, isto kao i druga, "Kažipoti". Treću knjigu "Hiša sozvočja", napisanu u formatu autobiografskog intervjua, objavili ste ove godine. Prošlo je dovoljno vremena od prve knjige da zaslužuje ponovno izdanje. Sigurna sam da bi bila uspješna kako u Sloveniji tako i u Hrvatskoj, budući da su naši članovi nakon predavanja izrazili velik interes za vašom knjigom!

Hvala vam. Čak je i treća knjiga rasprodana u četiri mjeseca i već je u tisku za ponovno izdanje. Što se tiče prve knjige, i dalje postoji velika potražnja, dostupna je u audio obliku putem aplikacije Audibook. Ako se odlučim za ponovno izdanje, to će zahtijevati puno posla. Tekst bi trebalo barem malo ažurirati.

Triglav osiguranje dugoročan i stabilan partner

Vesna Vukšinić Zmaić
Foto: Matej Grgić

Intervju: Darko Popovski

Tvrtka Triglav osiguranje d.d. dio je Grupe Triglav, najveće osiguravajuće-financijske grupacije u jugoistočnoj Europi. Na hrvatskom je tržištu prisutna od 1967. te s tradicijom duljom od 50 godina s pravom nosi epitet jedne od najstarijih osiguravajućih kuća u Hrvatskoj, s više od 530 zaposlenih. Razgovarali smo s g. Darkom Popovskim, članom uprave Triglav osiguranja d.d., o novostima u poslovanju, trenutnim aktivnostima i planovima za budućnost.

Gospodine Popovski, ova je godina za Triglav osiguranje bila puna promjena. Vodstvo društva preuzela je nova Uprava. Koje su najvažnije odrednice poslovanja?

Tako je, sredinom godine došlo je do promjene u Upravi Triglav Osiguranja Zagreb. Uvjeran sam da ćemo ojačani, u novom sastavu lakše postići zacrtane strateške i poslovne ciljeve. U prvih šest mjeseci ove godine policirali smo 52,2 milijuna eura premije, što Triglav osiguranje stavlja na 7. mjesto na tržištu osiguranja, a prisutni smo u cijeloj Hrvatskoj s više od 70 prodajnih ureda. Tradicionalno smo najjači u Međimurju, Podravini i Istri, a naša podružnica Osijek, kao jedna od najmlađih, nedavno je obilježila 20 godina postojanja. Dobra pokrivenost Hrvatske prodajnim uredima temelj nam je za razvoj retail segmenta poslovanja, s ciljem uvijek biti na raspolaganju klijentima.

Tržište osiguranja posljednjih je godina suočeno s brojnim izazovima, od korona virusa preko potresa, globalnih sukoba i brojnih vremenskih nepogoda do inflacije. Kako se Triglav nosi s trenutnom situacijom na tržištu?

Na tržištu osiguranja svjedočimo promjenama u razmišljanju i ponašanju građana u odnosu prema osiguranju. Sve je veći odmak od percepcije osiguranja kao nečeg nepotrebnog i preskupog, jer su se građani nažalost na vlastitom primjeru uvjerali u nužnost osiguranja. U Triglavu smo primijetili porast broja sklopljenih polica za osiguranja imovine i zdravstvenih osiguranja, što govori u prilog rasta svijesti građana o važnosti zaštite od posljedica neočekivanih događaja koji dovode u ugrozu život, zdravlje ili imovinu. Oslušujemo potrebe klijenata koje se mijenjaju pod utjecajem vanjskih događaja, utječući na tržište osiguranja. Sukladno tome nadograđujemo svoju ponudu.

I za kraj, kakvi su planovi Triglav osiguranja d.d.?

Triglav osiguranje kontinuirano gradi stabilan i dugoročan odnos povjerljivog partnera za sve naše klijente. Stoga ulažemo znatna sredstva u

Darko Popovski,
član Uprave Triglav osiguranja d.d.

digitalizaciju, čime naše usluge činimo još pristupačnijima i jednostavnijima. Nastojimo biti razvojno orijentirano okruženje za naše zaposlene te se fokusirati na zajedničke vrijednosti angažiranosti, pouzdanosti i jednostavnosti, kojima u konačnici pomažemo našim klijentima i partnerima da što lakše prepoznaju svoje potrebe na području osiguranja i sklope police osiguranja koje su po njihovoj mjeri.

ID PRINTERI
I OPREMA

KONTROLA
PROLAZA
(BARIJERE)

SIGURNOSNI
SUSTAV
DISTRIBUCIJE
KLJUČEVA

RFID
PROIZVODI

eKLIK
PROGRAMSKO
RJEŠENJE ZA
RECEPCIJE

DIGITALNE
BRAVE

1 klik

Savska cesta 118, Zagreb
Tel: +385 1 30 98 900
E-mail: prodaja@1klik.com.hr

ČLANOVI / ČLANI 2022 -2023

PARTNERI / PARTNERJI

ON-LINE NARUDŽBA 3D ISPISA UZ TRENUTNI IZRAČUN CIJENE

S HP Multi Jet Fusion 3D tehnologijom do veće produktivnosti, nižih troškova i bolje kvalitete.

- Tehnologija HP Multi Jet Fusion nadopunjuje ili zamjenjuje tradicionalne metode proizvodnje
- Prednosti: kvalitetni funkcionalni proizvodi, niži troškovi, kraće vrijeme izrade...
- Sektori: industrija, automobilizam, medicina, roba široke potrošnje i elektronika, zrakoplovstvo, obrazovanje ...

+386 1 530 11 00

tisk3d@cgsplus.si

www.tisk3d.si

Poslovni klub
Business Club

Razmjena ideja, stvaranje prilika!

Želite proširiti svoje poslovne horizonte u Sloveniji i u Hrvatskoj? Pridružite se SLO CRO Poslovnom klubu, koji više od dva desetljeća uspješno povezuje slovenske i hrvatske poduzetnike.

Zašto odabrati SLO CRO Poslovni klub?

Široka i razgranata mreža: Kao dio mreže slovenskih poslovnih klubova u 18 zemalja diljem Europe i šire uz potporu Javne agencije za internacionalizaciju poslovanja Spirit Slovenija i slovenskih pograničnih gospodarskih organizacija, kao i uz potporu Ministarstva za gospodarstvo, turizam i šport R Slovenije, pružamo jedinstven pristup do novih poslovnih prilika.

Raznovrsno članstvo: Potencijal za profitabilna partnerstva je neograničen, jer povezujemo brojne tvrtke članove iz različitih sektora i različitih veličina.

Razmjena stručnih znanja: Budite korak ispred industrijskih trendova i steknite uvid u najbolje prakse putem naših ekskluzivnih događanja, konferencija i naše godišnje publikacije "SLO CRO Business Mirror".

Prednosti članstva: Besplatno sudjelovanje na svim našim događajima, vidljivost vaše tvrtke putem naših komunikacijskih kanala, članski popusti, te mogućnost da budete istaknuti panelist ili predavač.

Dobrodošli u SLO CRO Poslovni klub!
Proširite granice poslovnih mogućnosti!

www.slo-cro-klub.hr